

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет економіки та менеджменту
(назва факультету)

Кафедра економіки та фінансів
(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістр

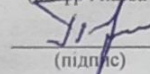
(назва освітнього ступеня)

на тему: Регулювання банківської діяльності в умовах фінансової
нестабільності (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)

Виконав: студент 6 курсу, групи ПФм-61
спеціальності 072

«Фінанси, банківська справа та страхування»

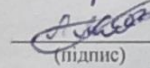
(цифра і назва спеціальності)

(підпис)

Підгородецький М.В.

(прізвище та інішали)

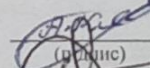
Керівник

(підпис)

Крупка А.Я.

(прізвище та інішали)

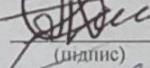
Нормоконтроль

(підпис)

Крупка А.Я.

(прізвище та інішали)

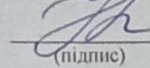
Завідувач кафедри

(підпис)

Панухник О.В.

(прізвище та інішали)

Рецензент

(підпис)

Толуєв Н.М.

(прізвище та інішали)

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет

Економіки та менеджменту
(повна назва факультету)

Кафедра

Економіки та фінансів
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ЕФ

Олена ПАНУХНИК

(підпис)

(прізвище та ініціали)

2023 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня

магістр

(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва спеціальності)

студенту Підгородецькому Мар'яну Валерійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Регулювання банківської діяльності в умовах фінансової нестабільності (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)

Керівник роботи Крупка А.Я., к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «21» вересня 2023 року № 4/7-917

2. Термін подання студентом завершеної роботи 18.12.2023 року

3. Вихідні дані до роботи фахові наукові публікації, статистична звітність, результати самостійних авторських досліджень, матеріали галузевих Інтернет-сайтів, статична звітність комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Рисунок 1.1. Теоретичні підходи до визначення змісту банківської діяльності

Рисунок 1.2. Основні напрями банківської діяльності в Україні

Рисунок 1.3. Різновиди нетрадиційних банківських послуг

Рисунок 1.4. ТОП-5 трендів розвитку ринку банківських послуг

6. Консультанти розділів роботи		Підпис, дата	
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	завдання видав	завдання прийняв
Охорона праці	Радинський С.В., к.е.н., доцент		
Безпека в надзвичайних ситуаціях	Стручок В.С., старший викладач кафедри ОХ	20.11.23	26.11.23

7. Дата видачі завдання «20» листопада 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітки
1	ВСТУП	20.11.2023-26.11.2023	
2	РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	20.11.2023-26.11.2023	
3	1.1. Поняття, сутність та зміст банківської діяльності як об'єкту регулювання		
4	1.2. Специфіка державного регулювання банківської діяльності в Україні в умовах фінансової нестабільності		
5	1.3. Нормативно-правова база регулювання діяльності комерційних банків		
6	РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)	27.11.2023-03.12.2023	
7	2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика кредитно-банківської установи		
8	2.2. Оцінка основних показників фінансового стану комерційного банку		
9	2.3. Дослідження виконання нормативів НБУ комерційним банком в умовах фінансової нестабільності		
10	РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	04.12.2023-10.12.2023	
11	3.1. Удосконалення державної регуляторної політики у сфері банківської діяльності та її вплив на АТ КБ «Приватбанк»		
12	3.2. Шляхи забезпечення фінансової міцності та покращення показників фінансового стану комерційного банку		
13	3.3. Моделювання стратегічних орієнтирів управління фінансовою безпекою АТ КБ «Приватбанк»		
14	РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	11.12.2023-17.12.2023	
15	ВИСНОВКИ	11.12.2023-17.12.2023	
16	Попередній захист КРМ	18.12.2023-24.12.2023	
17	Робота ЕК. Захист КРМ	25.12.2023-31.12.2023	

Студент

(підпис)

Керівник роботи

(підпис)

Підгородецький М.В.
(прізвище та ініціали)

Крупка А.Я.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	9
1.1. Поняття, сутність та зміст банківської діяльності як об'єкту регулювання.....	9
1.2. Специфіка державного регулювання банківської діяльності в Україні в умовах фінансової нестабільності	17
1.3 Нормативно-правова база регулювання діяльності комерційних банків.....	22
Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)	29
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика кредитно- банківської установи.....	29
2.2 Оцінка основних показників фінансового стану комерційного банку.....	37
2.3 Дослідження виконання нормативів НБУ комерційним банком в умовах фінансової нестабільності.....	46
Висновки до розділу 2.....	50
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	52
3.1 Удосконалення державної регуляторної політики у сфері банківської діяльності та її вплив на АТ КБ «Приватбанк»	52

.....	
3.2 Шляхи забезпечення фінансової міцності та покращення показників фінансового стану комерційного банку.....	61
3.3 Моделювання стратегічних орієнтирів управління фінансовою безпекою АТ КБ «Приватбанк».....	69
Висновки до розділу 3.....	76
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	78
4.1. Охорона праці у комерційному банку АТ КБ «Приватбанк».....	78
4.2. Моделювання уразливості банківської установи до впливу ситуацій воєнного стану.....	80
Висновки до розділу 4.....	82
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88
ДОДАТКИ.....	95

ВСТУП

Актуальність обраної теми дослідження обумовлюється тим, що у сучасних умовах господарювання банківський сектор України стає ключовим гравцем в національній економіці країни та виступає не лише як фінансова інституція, але й як ефективний інструмент впливу на економічні процеси, як внутрішні, так і зовнішні. Сучасний банківський сектор є ключовим компонентом економічної системи, визначаючи фінансову стійкість та розвиток країни. Умови фінансової нестабільності стають все більш актуальними та визначальними для банківської діяльності, вимагаючи детального вивчення та аналізу регулювання в цьому контексті. Успішне функціонування банківського сектору визначається виконанням важливих завдань, таких як розподіл національного доходу і внутрішнього валового продукту, кредитування, регулювання грошового обігу, фінансування та досягнення інших соціальних та економічних цілей держави.

Сучасні умови повномасштабної агресії РФ до України, як наслідок економічної кризи, підкреслюють важливість ролі та значення ефективного регулювання банківського сектору державними органами влади. Зазначений процес охоплює декілька відносно самостійних аспектів, таких як нагляд за банківською діяльністю, грошово-кредитне та валютне регулювання, а також податково-правове регулювання. На тлі війни в Україні, кардинальних змін у світовій економічній системі, стрімкого розвитку технологій та геополітичних викликів, проблеми фінансової нестабільності набувають нових вимірів для банківських установ.

Зростання економічних ризиків, коливання валютних курсів, та несприятливі зміни в міжнародному фінансовому середовищі ставлять під сумнів традиційні моделі державного регулювання та наголошують на необхідності адаптації стратегій банків до нових реалій. Відтак, дискусія щодо державного регулювання банківської системи України та покращення, внаслідок цього, діяльності банків є актуальною в контексті сучасної

економічної ситуації.

Метою написання кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних положень та оцінка практичних аспектів державного регулювання діяльності комерційних банків в Україні, а також запропонування заходів покращення регуляторної політики держави в банківсько-кредитному секторі в умовах невизначеності.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи стали:

- дослідження поняття, сутності та змісту банківської діяльності як об'єкту регулювання;
- визначення специфіки державного регулювання банківської діяльності в Україні в умовах фінансової нестабільності
- узагальнення нормативно-правової бази регулювання діяльності комерційних банків в Україні;
- здійснення загальної організаційно-економічної характеристики кредитно-банківської установи АТ КБ «Приватбанк»;
- оцінювання основних показників фінансового стану комерційного банку;
- аналіз виконання нормативів НБУ комерційним банком в умовах фінансової нестабільності;
- пропонування заходів удосконалення державної регуляторної політики у сфері банківської діяльності та її вплив на АТ КБ «Приватбанк»;
- визначення можливостей і шляхів забезпечення фінансової міцності та покращення показників фінансового стану комерційного банку;
- моделювання стратегічних орієнтирів управління фінансовою безпекою АТ КБ «Приватбанк».

Об'єктом дослідження виступає комерційний банк АТ КБ «Приватбанк», а **предметом дослідження** стала регулятивна діяльність держави, щодо функціонування та розвитку комерційних банків України.

Для написання даної кваліфікаційної роботи використано наступні **методи дослідження**: порівняння та узагальнення, співставлення та розвиток думки,

емпіричного дослідження, математичного та статистичного аналізу, збір та обробка інформації, планування та моделювання розвитку банківської установи.

Інформаційна база дослідження – наукова періодика, нормативно-правова база регулювання банківської сфери, Інтернет-джерела, статистичні дані Асоціації Українських Банків, власні спостереження та дослідження, дані статистичної та періодичної звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк».

Практичне значення результатів дослідження полягає у тому, що основні рекомендації, що стосується удосконалення регуляторної політики держави в банківсько-кредитному секторі в умовах невизначеності, а також пропозиції посилення комерційної діяльності АТ КБ «Приватбанк» можуть бути використані управлінським персоналом банку для підвищення ефективності його діяльності.

Наукова новизна даної кваліфікаційної роботи полягає у тому, що: в роботі запропоновано впровадження модель управління фінансовою безпекою комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк», яка передбачає наявність взаємопов'язаних блоків: інформаційно-статистичний етап, діагностика стану банку, моніторинг діяльності банку, управлінські заходи у банку. Модель дозволяє здійснити аналіз структурних компонентів фінансової безпеки комерційного банку, вивчити вплив показників на загальний рівень фінансової безпеки цього банку, провести моделювання сценаріїв розвитку обраних показників та обґрунтувати вибір належної стратегії для забезпечення фінансової безпеки комерційного банку.

Апробація основних результатів дослідження відбувалася на конференціях кафедри економіки та фінансів ТНТУ імені Івана Пулюя. Результати дослідження були висвітлені у тезах поданих на конференцію X Міжнародну науково-практичну конференцію «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» (від 3.11.2023 року).

Структура кваліфікаційної роботи. Дана кваліфікаційна робота має обсяг 82 сторінки основного тексту. Основними структурними складовими роботи стали: вступ, основні розділи роботи, висновки до розділів, загальні висновки та пропозиції, список використаних джерел та додатки. У роботі подано 17 таблиць,

25 рисунків та 7 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

1.1. Поняття, сутність та зміст банківської діяльності як об'єкту регулювання

Банківська система займає одне із ключових місць в економічній системі країни і є досить важливою частиною грошової сфери національної економіки. Банківська діяльність обумовлює мобілізацію фінансових ресурсів та подальше їх використання в контексті виконання фінансових зобов'язань, а також визначає особливості і динаміку інвестиційного процесу. Раціональна та найбільш ефективна банківська діяльність виступає запорукою сталого розвитку ринкових процесів. В умовах глобалізації та євроінтеграції сфера банківництва зазнає значних змін, що позначається на формуванні та розвитку понятійно-категоріального апарату. Серед науковців відсутня єдина точка зору щодо трактування досліджуваної дефініції, при цьому досліджуючи банківську діяльність одні зосереджують значну увагу на суб'єктивному складі, а інші – на об'єктивному, а треті вважають що банківська діяльність є сферою соціально-економічного життя та різноманітних суспільних відносин, регулювання яких необхідно реалізовувати безпосереднім банківським правом, четверта група науковців акцентують значну увагу на діях у межах організації банківської діяльності [51, с. 72].

Основним аспектом при розгляді змісту та сутності комерційного банку є безпосередньо його банківська діяльність, при цьому вона виступає і основою і причиною існування даної установи. Проте в науковій економічній літературі основний акцент науковців приділяється дослідженню сутності комерційного банку та ключових напрямів його діяльності.

Науковці зазначають те, що категорія «діяльність» передусім розкривається через термін «дія», відповідно банківська діяльність із правової

точки зору виступає і розглядається як сукупність правових дій, котрі реалізуються визначеними суб'єктами господарювання [5, с. 26].

В економічній літературі банківська діяльність визначається також і через економічні функції, котрі реалізує комерційний банк [1, с. 212-220] і визначають зазначене поняття як різновид економічної діяльності, що стимулює та забезпечує рух грошових коштів в обігу, а банки, при цьому, можуть сильно впливати та регулювати різноманітні економічні процеси, причому як позитивно так і негативно [10, с. 28].

Узагальнення різновиди поглядів на сутність комерційного банку визначає можливість виокремити чотири підходи до розуміння змісту «банківська діяльність» (рис. 1.1).

Рисунок 1.1. Теоретичні підходи до визначення змісту банківської діяльності

Джерело: складено автором на основі [45, с.127]

Перший підхід має визначену назву «функціональний», зокрема на думку відомого науковця П. Роуза найбільш класичним та надійним підходом є визначення сутності комерційного банку через основні послуги, які він пропонує та фактично надає [4]. Відповідно науковець визначає комерційний банк як певне підприємства, котре пропонує широкий спектр фінансових послуг, при цьому реалізуючи при цьому професійне управління грошовими засобами суспільства (клієнтів банку).

Практично ідентичне визначення також наводить і американський науковець Е. Дж. Долан, при цьому він відзначає те, що «комерційні банки реалізують широкий асортимент фінансових послуг, особливо щодо відкриття банківських рахунків до запитання, а також надання різноманітних кредитів та позик» [4].

Відомий науковець в сфері банківництва Г. Асхауер визнає комерційний банк як банківсько-кредитну установу, котра реалізовує широкий спектр банківських операцій на комерційних засадах, при цьому науковець наводить перелік основних банківських операцій (кредит, депозит, РКО та інші) [4].

На наш погляд, найбільш повним у межах даного «функціонального» підходу слід вважати визначення котре подав український економіст О. В. Васюренко, який підкреслює макроекономічне призначення комерційного банку, при цьому відмічаючи те, що це універсальне фінансове підприємство, котре реалізує професійне управління грошовими коштами суспільства і виконує специфічні функції в економіці на законних підставах та під регуляторною політикою державних та регіональних органів влади [6].

До вище аналізованого підходу також необхідно віднести і юридичне трактування сутності комерційного банку, котре запроваджено із основною метою виокремлення комерційних банків для здійснення регулювання із боку органів державної влади та регіонального управління. Зокрема, відповідно до статті 2 Закону України «Про банки та банківську діяльність» комерційний банк – це юридична особа, котра діє на підставі спеціальної ліцензії і має

виключне право надавати різновиди банківських послуг, котрі внесена до Державного реєстру банків [37]. При цьому стаття 47 Закону України «Про банки та банківську діяльність» до банківських послуг відносить послуги банків, котрі представлено на рис.1.2.

Рисунок 1.2. Основні напрями банківської діяльності в Україні

Джерело: складено автором на основі [57, с.56]

Відповідно, «функціональний» підхід розкриває сутність діяльності комерційного банку та акцентує увагу на основних операціях та послуг, які надаються банківськими установами під час реалізації власних функцій. Отже, використання «функціонального» підходу є доцільним при дослідженні на макрорівні банківських відносин та банківської діяльності як такої.

У відповідності до «виробничого» підходу банківську діяльність необхідно розглядати у якості послідовного виробничого процесу, котрий пов'язаний із трансформацією банківських ресурсів у активи, що приносять дохід.

У межах «посередницького» підходу важливо виділяти три ключові концепції із точки зору використання теорії фінансового посередництва в контексті реалізації банківської діяльності – інформаційний, транзакційний та концепція управління ризиками.

Транзакційний підхід характеризує комерційний банк в контексті фінансового посередництва, діяльність якого орієнтована на зниження транзакційних витрат споживачів, інформаційний підхід орієнтований на

вирішення проблем асиметричності інформації в ринкових умовах та відкриває зміст діяльності банку з позиції банку як власника інформації [30, с.127-128].

В цілому, банківська діяльність виступає особливим різновидом комерційної діяльності, що можуть реалізовувати виключно банки у відповідності до банківського законодавства після отримання ліцензії НБУ та реєстрації комерційного банку.

В активним комерційних банках дана комерційна установа ризикує наявними ресурсами, при цьому пасиви дають банку із метою формування власних фінансових ресурсів, розрахунково-касові операції визначаються для обслуговування споживачів банківських послуг під час надання їм пасивних та активних операцій. Решту банківських послуг, котрі не пов'язані із рухом фінансових ресурсів банку на тимчасовій основі і не покликані обслуговувати реалізацію зазначеного руху, можливо віднести до нетрадиційних операцій банку. Зазначений поділ є досить умовним, при цьому використовуючи дані принципи, на цій основі також можна виділити і нетрадиційні послуги із різноманіття послуг комерційної установи. Відповідно, нетрадиційні послуги комерційного банку можуть бути наступними, що подані на рис.1.3.

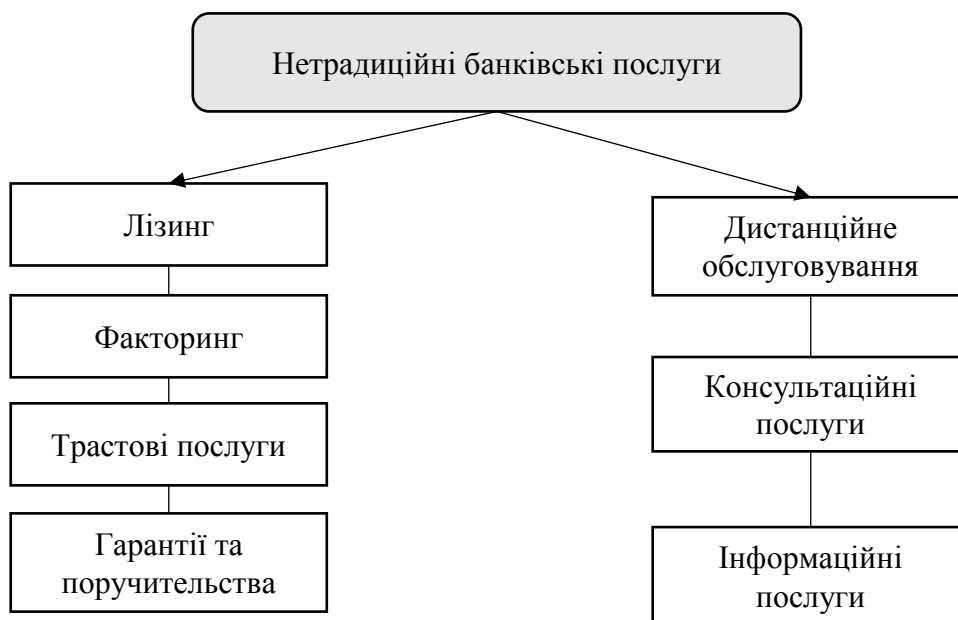

Рисунок 1.3. Різновиди нетрадиційних банківських послуг

Джерело: складено автором на основі [22]

Одним із найбільш перспективних різновидів послуг банку виступає факторинг, тобто ризиковий проте високоприбутковий бізнес, який орієнтований на роботу із погашенням різноманітних видів заборгованостей комерційних установ. Даний різновид послуг виступає ефективним інструментом фінансового управління, одна із форм диверсифікації послуг банку, котрі найбільш пристосовані до поточних процесів розвитку економіки [43]. Факторингові операції удосконалюють набираючи різних форм та видів (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Підходи до класифікації факторингових послуг

Класифікаційна ознака Вид	За місцезнаходження суб'єктів факторингових операцій	За ступенем охоплення факторингом продукції	За способом повідомлення дебіторів підприємства	За формою взаємовідносин підприємства і банку	За порядком оплати розрахункових документів	За географічною ознакою	За умовами фінансування	За особливостю прийняття ризику	За ступенем відкритості	За ступенем охоплення операцій	За набором послуг, що включає факторинг	За набором послуг, що включає факторинг
Без права регресу				+				+				
Без фінансування							+					
Відкритий факторинг			+				+		+			
Внутрішній факторинг	+					+						
З повним набором послуг											+	
З правом регресу				+				+				
З частковим набором послуг											+	
З частковим регресом								+				
Закритий факторинг			+				+		+			
Зовнішній факторинг	+											
Конвенційний факторинг										+		
Конфіденційний факторинг										+		
Міжнародний						+						
Оплата всієї реалізованої продукції		+										
Оплата частини реалізованої продукції		+										
Реверсивний факторинг									+			

Факторинг без попередньої оплати					+							
Факторинг з попередньою оплатою					+							

Джерело: складено автором на основі [43]

Поряд із визначеними різновидами послуг комерційні банки, у визначених чинним законодавством України випадках мають право реалізовувати і інші, поряд із основними, послуги даної комерційної установи, що також складають зміст та визначають значення діяльності банку, в тому числі шляхом укладення різноманітних агентських договорів.

Перелік зазначених послуг банку визначається НБУ. При цьому, окрім наданих фінансових послуг комерційних банків реалізує діяльність щодо інвестування капіталу, випуску та розміщення власних цінних паперів, випуску та розповсюдження лотерей розіграшів, зберігання коштовних цінностей у індивідуальних банківських сейфах, введення реєстрів власників іменних цінних паперів, надання інформаційних та консультативної послуг в контексті реалізації не тільки банківської, а й фінансової діяльності [50, с.177].

Здійснюючи розгляд розвитку операцій у банківській сфері необхідно відмітити стимулювання та швидке впровадження різноманітних банківських інновацій. В даному контексті прослідковується зв'язок між інноваційною діяльністю комерційних банків, науковими та технологічними досягненнями людства у банківській сфері. Відповідно, можливо виділити наступні ТОП-5 трендів розвитку ринку банківських послуг, що подані на рис. 1.4.

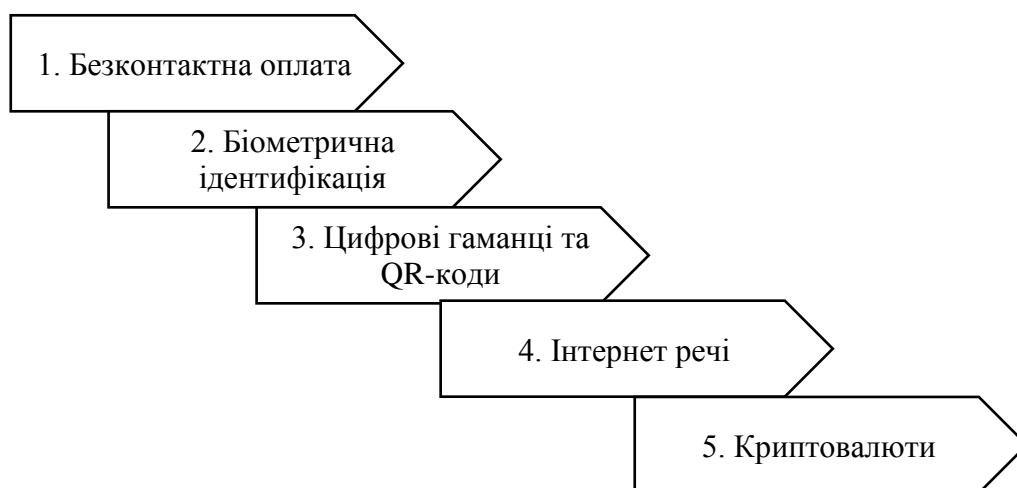

Рисунок 1.4. ТОП-5 трендів розвитку ринку банківських послуг

Джерело: складено автором на основі [11]

1. Безконтактна оплата виступає ключовим напрямом і трендом серед різноманітних фінансових інновацій. При цьому значної популярності набувають безконтактні оплати із використанням смартфонів і інших гаджетів, котрі обладнані мікрочипом NFC.

2. Біометрична ідентифікація виступає також новим напрямом на банківському ринку у секторі платежів, і є досить відомою у більшості країн світу. Зараз доступними є наступні технології ідентифікації клієнтів, а саме: селфі-фото, відбитки пальців, сканування сітківки ока, тембр голосу та навіть ритм серцебиття. Зазначена ідентифікації є більш безпечною та головне досить зручною для споживача даних послуг, ніж вже наявні способи, проте вимагає від комерційних банків та платіжних систем забезпечення безпеки.

3. Цифрові гаманці та QR коди. На сучасному етапі 97% он-лайн замовлень залишаються незавершеними через те, що користувачі не хочуть вводити власні цифрові дані через браузер в контексті здійснення покупок. Зазначену проблемою вирішують так звані «цифрові гаманці», при цьому ввівши разово власні дані платіжної банківської карти в подальшому користувач може реалізувати платіж в один клік.

4. Інтернет речей – дана система об'єднує реальні речі через віртуальну мережу, при цьому зміст технологій полягає у тому, що кожен пристрій у глобальній мережі співпрацює із іншими пристроями, котрі знаходяться поруч, при цьому виникають системи «розумного будинку», а інколи створюються та набувають значного поширення системи «розумного» міста [11].

5. Криптовалюти також виступають одним із основних та особливих різновидів цифрових грошей, котрі мають власну платіжну систему та функціонують із використання блокчейн платформ. Іншими словами – штучна платіжна система, котра має власний курс та прирівнюється до традиційних грошей.

Отже, важливо відзначити те, що сутність поняття «банківська

діяльність» слід розглянути у широкому та у вузькому розумінні. У широкому контексті банківська діяльність визначається як різновиди традиційних та нетрадиційних операцій, котрі реалізуються у відповідності до чинного законодавства України, і реалізується комерційними банками, а у визначених законом випадках також реалізується і іншими юридичними особами. У вузькому значення банківська діяльність являє собою не лише ті операції, котрі виділяють банки із числа інших фінансових установ. Специфіка даної діяльності передбачає те, що комерційні банки реалізують банківські послуги, котрі необхідно поділяти на пасивні, активні та комісійні, при цьому класифікація та географія банківських послуг розширюється за рахунок інноваційних послуг банку, що значно підвищує роль та значення банківської діяльності як в нашій країні так і у світовій економіці.

1.2. Специфіка державного регулювання банківської діяльності в Україні

Важливе значення в забезпеченні ефективного розвитку банківської діяльності є державне регулювання діяльності комерційних банків. Зазначена економічна категорія обумовлює наявність комплексу заходів, котрі реалізують органи державної та регіональної влади для забезпечення підтримання ефективності та стабільності банківської системи та діяльності, обмежуючи негативні наслідки різноманітних ризиків, котрі на неї впливають. Основною метою здійснення державного регулювання банківської діяльності та банківської сфери виступає підвищення рівня надійності та стійкості банківської системи, а також захист законних інтересів вкладників і кредиторів [16, с. 76].

При цьому основними завданнями державного регулювання банківської діяльності є наступні аспекти представлені на рисунку 1.5.

В нашій країні реалізації функцій нагляду за діяльністю комерційних банків покладено на Національний банк України (НБУ), при цьому найбільш важливими завданням та функціями реалізації банківського нагляду визначаються функціями та завданнями, що реалізує НБУ у відповідності до

проведення єдиної державної політики у сфері кредитування, депозитних операцій, грошового обігу, зміцнення грошової одиниці країни, координування банківської діяльності та реалізації міжбанківських розрахунків.

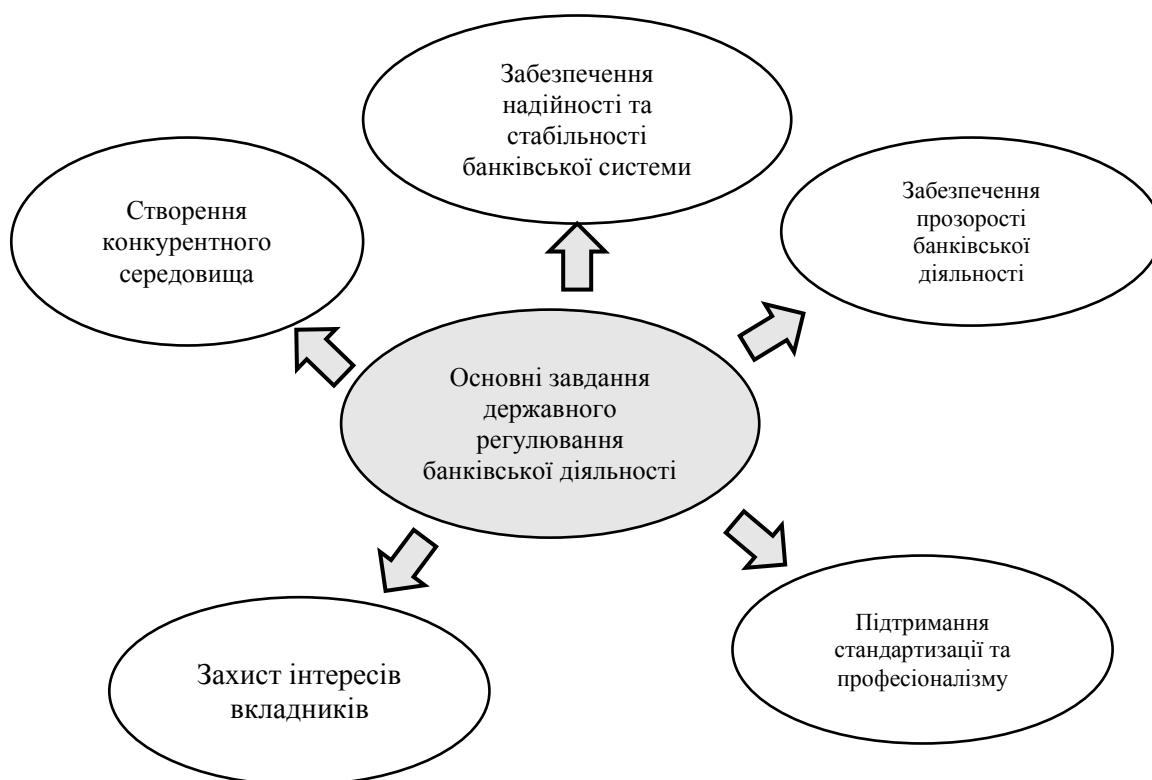

Рисунок 1.5. Основні завдання державного регулювання діяльності комерційних банків

Джерело: складено автором на основі [44, с.39]

В сучасних умовах служба нагляду за діяльністю банків НБУ скоординована по вертикалі і також функціонує як єдина система центрального апарату та територіальних утворень. У центральному апараті служба нагляду за банківською діяльністю представлена рядом підрозділів, зокрема [15, с. 43]: реєстрації та ліцензування; банківського регулювання і нагляду; методології банківського регулювання і нагляду; запобігання використанню банківської системи для легалізації доходів та фінансування тероризму.

Діяльність НБУ регулюється Законом України «Про Національний банк України» № 679–XIV від 20.05.1999 р., у відповідності до якого даний банк має особливі повноваження оскільки виступає центральним регулятивним органом

банківської діяльності в нашій країні, має визначений юридичний статус, завдання та функції, принципи та повноваження. Організаційна структура банку та основні органи управління представлено на рисунку 1.6.

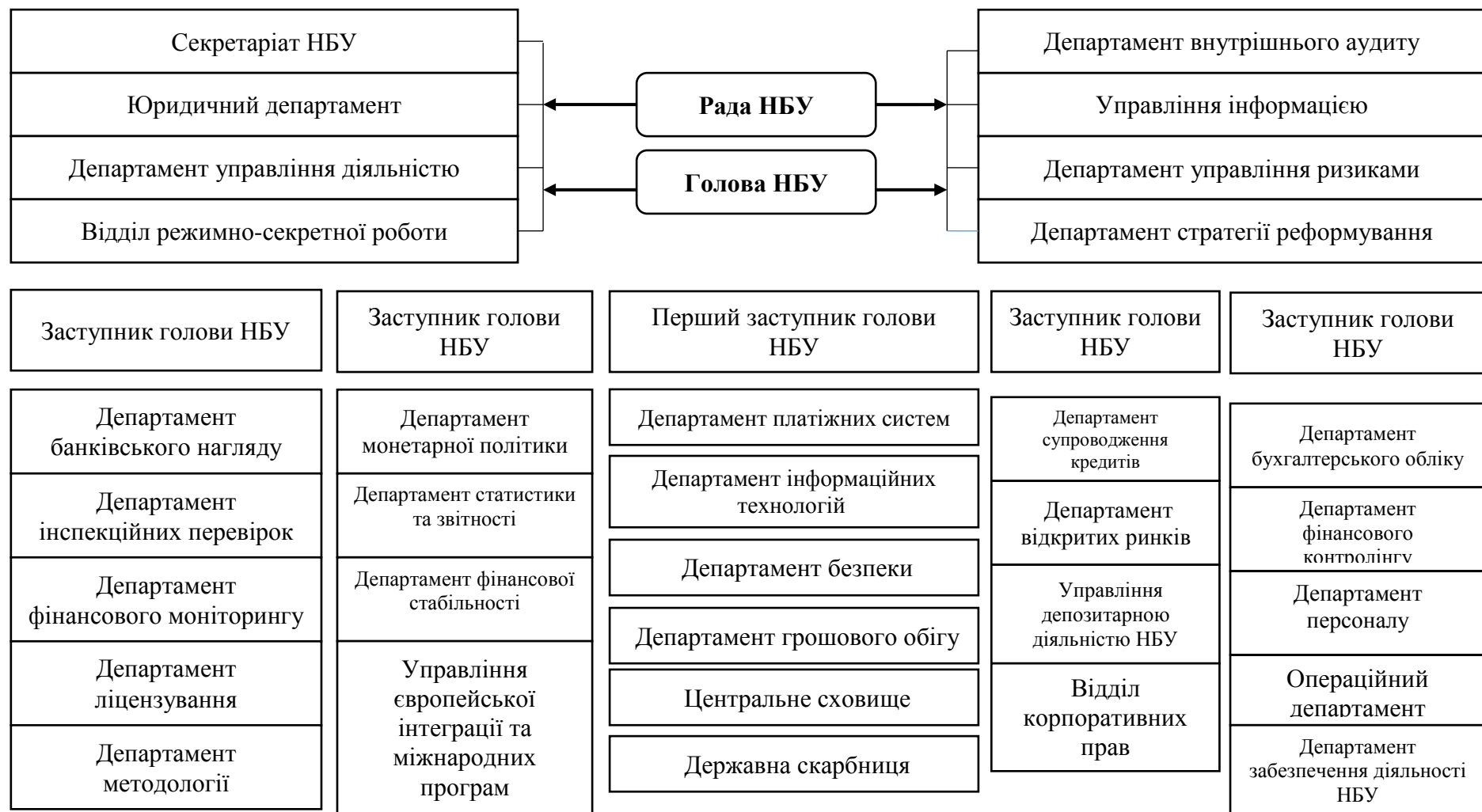

Рисунок 1.6. Структура та органи управління НБУ

Джерело: складено автором на основі [45, с.147]

Банківський нагляд, котрий реалізується НБУ, опирається на наглядову модель, яка містить наступні принципи (рис. 1.7).

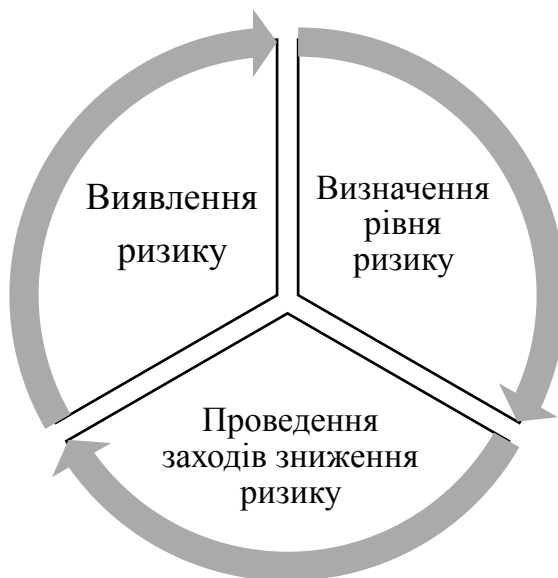

Рисунок 1.7. Основні принципи реалізації банківського нагляду НБУ

Джерело: складено автором на основі [8, с.724]

Основою банківського нагляду НБУ є формування найбільш ефективної системи захисту інтересів вкладників та кредиторів комерційних банків, швидкого реагування на події, котрі дестабілізують їх діяльність. Таким чином, найбільш важлива місія НБУ – захистити діяльність банків від значних комерційних ризиків і захистити інтереси споживачів банківських послуг [51]. Досліджуючи ефективність регуляторної політики НБУ необхідно відмітити зміну кількості комерційних банків в Україні протягом 2011-2022 рр. (рис. 1.8).

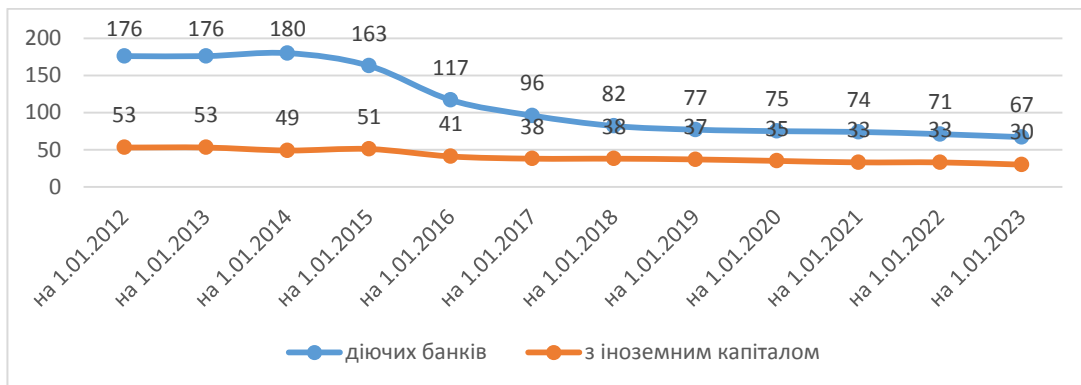

Рисунок 1.8. Кількість діючих банків в Україні за період 2011-2022 рр.

Джерело: складено автором на основі [28]

Здійснюючи дослідження кількості діючих банків в Україні слід зазначити, що починаючи із 2015 року їх кількість різко знижувалася, зокрема, якщо станом на 01.01.2014 р. кількість становила 180 банків, то в подальшому вона знижується, зокрема на 01.01.2016 р. складала 117 банків, то на 01.01.2023 р. Кількість комерційних банків в Україні знизилася до 60 одиниць, при цьому банків із 100% іноземним капіталом було 30 одиниць.

Результати дослідження засвідчують тенденцію до зниження кількості банків, що обумовлено рядом подій, зокрема 2015-2019 рр. спостерігалось політика НБУ скорочення банків та регулювання банківської діяльності акцентованої на забезпечення якості та стійкості банківської системи, 2019-2021 рр. – заходи протидії COVID – 19, із початком повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року НБУ акцентував увагу на забезпечення збереження банківської системи та запровадив заходи стабілізації діяльності комерційних банків та утримання комерційного курсу гривні в нашій країні.

24 лютого 2022 р., через війну із рф, правління НБУ затвердило Постанову № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» (далі – Постанова № 18) [35]. Метою даної Постанови стало забезпечення стабільності та надійності розвитку банківської системи в період військових подій. При цьому, основними нормативними документами головного банку країни (НБУ) у період війни встановлено низка обмежень та настанов, котрі позитивно вплинули на діяльність банків та учасників фінансового ринку. Більша кількість обмежень головного банку стосувалася безпосередньо валютного ринку. Зазначене цілком є зрозумілим оскільки в умовах знищення національної економіки України та її ключової фінансової складової, зниження розмірів експорту (валютної виручки), постала проблема збереження золотовалютних запасів, а й відповідно і стабільності курсу гривні у кризовий період вкрай гостро і проблематично.

Необхідно відмітити, що військові події та їх наслідки дл національної економіки України та її фінансової інфраструктури значно знижують дієвість ринкових інструментів регулювання банківського сектору. Значна

невизначеність поточної ситуації унеможлиблює реалізацію монетарної політики нашої країни у форматі інфляційного таргетування із плаваючим курсом національної валюти, при цьому також і інших традиційних механізмів нагляду та регулювання за банківською діяльністю.

Сьогодні НБУ спільно із урядом країни зосередив основні зусилля на посиленні тиску на економічну систему рф, через відповідні дії та надання дієвих аргументів країн партнерам (проукраїнська коаліція), державним органам даних країн, котрі орієнтовані на повну ізоляцію економіки рф від світових та глобальної економічних систем, що негативно вплинуло на економіку країни-агресора.

Здійсненне дослідження резюмує наступне те, що попри наявність кризових явище у банківській системі та у банківській діяльності, комерційні банки і надалі лишаються ключовими та найбільш важливими як для суб'єктів господарювання так і для домогосподарств фінансовими посередниками, які кредитують національну економіку даючи можливість забезпечувати сталий розвиток. Зважаючи на критичні оцінки діяльності основного регулятора сфери діяльності банків в останні роки, на різні негативні оцінки ефективності державного регулювання банківської діяльності в Україні, неможливо також і заперечити позитивну динаміку та зміни, які намітилися в банківській системі через дієві заходи банківського регулювання та раціональні законодавчі зміни.

1.3. Нормативно-правова база регулювання діяльності комерційних банків

В Україні процес формування нормативно-правового поля банківської справи розпочався з моменту проголошення незалежності. З огляду на важливість банківського регулювання для стабільного розвитку економіки, існує спеціальне законодавство, що регулює цю галузь.

Основу банківського законодавства становить Конституція України. Всі закони та нормативно-правові акти повинні враховувати принципи та положення Основного Закону держави. Ці документи сприяють формуванню

адекватної правової інфраструктури в країні, де діє принцип верховенства закону.

Аналізуючи інфраструктуру нормативно-правового регулювання банківської діяльності в Україні, необхідно відзначити чотири взаємопов'язаних рівні (рис. 1.9).

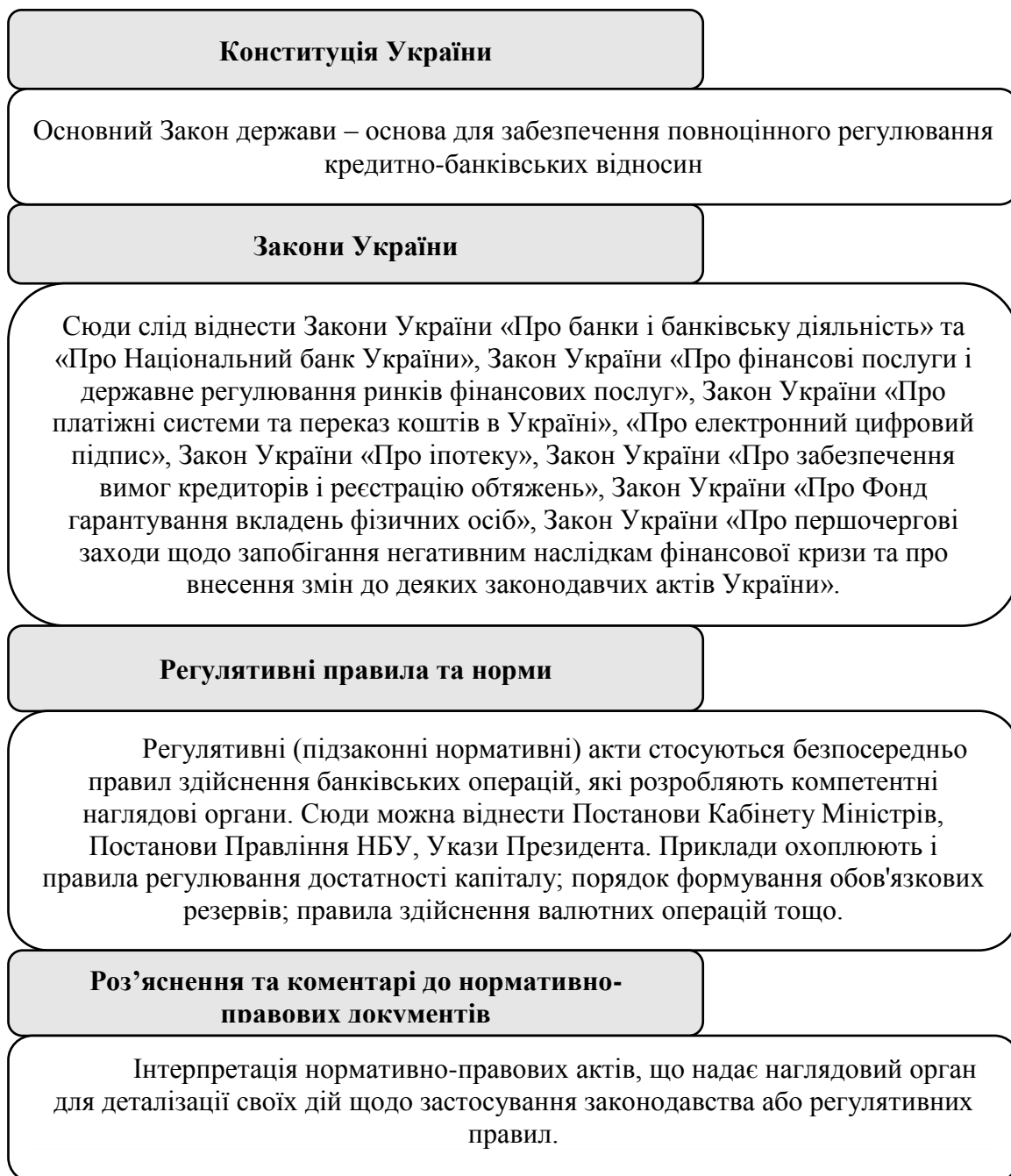

Рисунок 1.9. Ієрархія нормативно-правового регулювання банківської діяльності в Україні

Джерело: складено автором самостійно

Джерелом законодавства у банківській сфері виступає Конституція нашої країни, яка закріплює фундаментальні основи правового регулювання та розвитку української банківської системи. У свою чергу, норми Конституції України деталізуються та конкретизуються у спеціальних нормативно-правових актах та нормах відповідних законодавчих актів.

Законодавство України, що забезпечує регулювання банківської системи поділяються на спеціальні та загальні. Норми загальних законів використовуються у тому випадку, коли спеціальні норми не встановлюють будь-яких інших правил або ж обмежень, або ж коли спеціальне регулювання є недосконалим чи суперечливим [64, с.341].

Норми загальних законів застосовуються в регулюванні діяльності банків, оскільки відповідно до чинного законодавства банки вважаються суб'єктами підприємницької діяльності і, отже, підпадають під дію відповідних норм у сфері підприємництва. До цих законів належать, зокрема, Закон України «Про банки і банківську діяльність» та «Про Національний банк України». Щодо законів, які регулюють більш широкий спектр правовідносин, і хоча вони менше стосуються банківської діяльності, вони є частиною профільних законів [7], зокрема: Закон України «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про іпотеку», «Про електронний цифровий підпис», «Про Фонд гарантування вкладень фізичних осіб», Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», «Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України», «Про забезпечення вимог кредиторів і реєстрацію обтяжень» [38].

На нашу думку, виділення законів у категорію «профільних» має обґрунтування, оскільки їхні положення регулюють не тільки банківську діяльність, але й застосовуються лише у випадках виникнення відповідних правовідносин. Проте, до цієї групи слід виключити Закон України «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб», оскільки він регулює відносини в банківській сфері і повинен бути віднесений до категорії спеціальних законів.

Крім того, на рівні спеціальних законів повинні бути вирішені питання, пов'язані з окремими банківськими операціями. Серед чисто спеціальних законів можна визначити Закон України «Про банки і банківську діяльність» та «Про Національний банк України». Ці нормативні акти впроваджують системний підхід до побудови банківської системи, встановлюють правовий режим банківської діяльності, регламентують порядок реєстрації та ліцензування банків, класифікують методи банківського регулювання та нагляду.

Нормативні акти визначили юридичні засади сталого розвитку банківської системи України та встановили основні принципи регулювання відносин на ринку банківських послуг. Проте детальний аналіз законодавчого регулювання банківської системи показує, що цей процес перебуває на етапі становлення. Навіть при наявності позитивних здобутків, воно ще не повною мірою відповідає потребам ринкової економіки.

Останні роки відзначаються змінами в правовому регулюванні банківської діяльності в Україні. З 2014 по 2016 роки було прийнято ряд значущих нормативно-правових актів, котрі суттєво вплинули на регулювання банківської сфери (рис. 1.10).

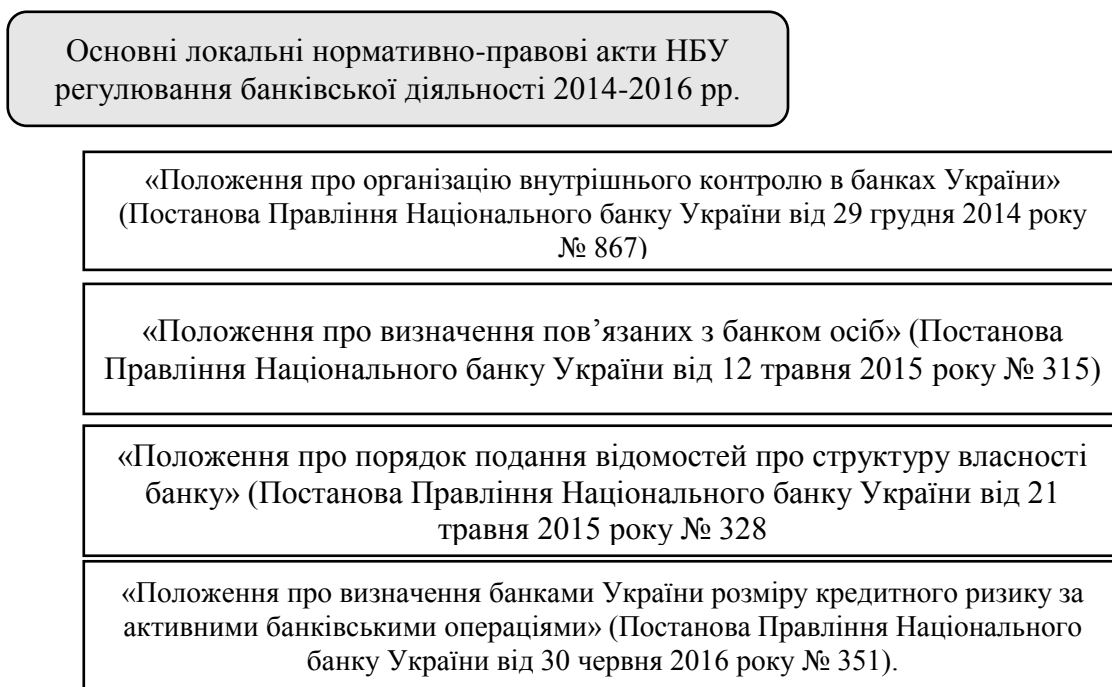

Рисунок 1.10. Основні локальні нормативно-правові акти НБУ

регулювання банківської діяльності 2014-2016 рр.

Джерело: складено автором самостійно

Зазначені нормативно-правові акти додали визначеності нормативно-правовому регулюванню банківської діяльності в Україні.

10 червня 2017 року вступив у дію Закон України «Про споживче кредитування», котрий покликаний на законодавчому рівні закріплювати механізми кредитування споживачів, при цьому даний законодавчий акт максимально захищає інтереси споживачів та кредиторів. Даний нормативний акт визначає загальні організаційні та правові засади реалізації споживчого кредитування в нашій країні, у відповідності до міжнародно-правових стандартів у даній сфері, при цьому позитивно впливає на розвиток добросовісної конкуренції на ринку фінансових послуг, а отже і на розвиток економічних процесів в цілому. Починаючи із 2018 року НБУ підтримує розроблений проект Закону України «Про діяльність з управління заборгованістю», котрий розроблений та реалізований групою фахівців під керівництвом консультанта ЄБРР.

Сучасне банківське регулювання в Україні розпочалося вночі 24 лютого, коли РФ відкрито розпочала повномасштабну війну проти України. Це призвело до введення на всій території України воєнного стану за Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX «Про введення воєнного стану в Україні» [40], який був затверджений Верховною Радою України. Воєнний стан наразі діє і до сьогодні.

Зупинимось на ключових антикризових заходах, які були прийняті регулятором, особливо тих, що спрямовані на захист інтересів клієнтів банків та вкладників, забезпечуючи доступ до їх власних та кредитних коштів, платежів і переказів. Постановою № 18 від 24 лютого 2022 року «Про роботу банківської системи в період введення воєнного стану» Національний банк України встановив заходи з метою забезпечення надійності та стабільності банківської системи. З 24 лютого по 10 травня 2022 року ця постанова була змінена 18 разів. Додаткові інновації введено постановою № 39 від 6 березня

2022 року «Про регулювання діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг, небанківських фінансових груп, учасників платіжного ринку, колекторських компаній та юридичних осіб, які отримали ліцензію на надання банкам послуг з інкасації». Одночасно введено ряд обмежень для цих учасників ринку з метою зниження ризиків, пов'язаних із ситуацією військової агресії. Незважаючи на воєнний стан, учасники ринку небанківських фінансових послуг зобов'язані виконувати свої зобов'язання перед споживачами банківських послуг.

Прийнятий Закон України № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» вносить зміни до роботи банків і небанківських фінансових установ, зокрема тих, які надають послуги з кредитування. Щодо іншого закону, а саме Закону України № 2180-IX «Про внесення змін до деяких Законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб», він стосується вкладів лише фізичних осіб та фізичних осіб-підприємців і не впливає на вклади юридичних осіб. Метою цього закону є захист прав вкладників банків, які, упродовж воєнного стану та 3 місяців після його припинення або скасування, визнаються неплатоспроможними.

Збройна агресія визначила необхідність для реалізації дистанційних виплат гарантованого відшкодування Фондом. Протягом періоду воєнного стану банки-агенти отримали можливість дистанційно виплачувати гарантоване відшкодування вкладникам, без їх відвідування відділень комерційних банків.

Таким чином, навіть при введенні воєнного стану на усій території України банківська система нашої країни продовжує свою діяльність та розвиватися, хоча із визначеними тимчасовими обмеженнями. Важливо зауважити, що комерційні банки і далі продовжують забезпечувати платежі для населення та бізнесу. Заощадження і вклади клієнтів залишаються на рахунках у комерційних банках, які використовуються для продовження кредитування.

Навіть у цих важливих умовах банківська система України залишається стабільною та ліквідною. У період воєнного стану в Україні прийнято ряд

нормативно-правових актів, орієнтованих на регулювання ключових аспектів суспільних відносин та забезпечення їх стабільності, зокрема для забезпечення належної функціонування банківської системи в умовах виняткових обставин.

Висновки до розділу 1

Резюмуючи результати дослідження представлені у першому розділі кваліфікаційної роботи слід відмітити наступне.

1. Банківська діяльність представляє собою специфічний тип комерційної діяльності, який може бути виконаний виключно банківськими установами відповідно до визначень банківського законодавства, після реєстрації банку та отримання ліцензії від Національного банку. Банківська діяльність охоплює різні банківські послуги, які банк надає своїм клієнтам. Ці послуги включають активні операції, пасивні операції та послуги, пов'язані з комісійними винагородами.

Паралельно з вищенаведеними видами послуг, банки, а в певних випадках і інші юридичні особи, можуть надавати інші фінансові послуги, пов'язані з основними аспектами банківської діяльності, за умови укладення агентських угод з іншими юридичними особами. Інноваційними видами послуг є: безконтактна оплата; біометрична ідентифікація; цифрові гаманці та QR-коди; інтернет речі; криптовалюти.

2. Державне регулювання діяльності внутрішніх банків включає широкий спектр заходів, які здійснюють відповідні державні органи з метою забезпечення стабільності та ефективності банківської сфери та мінімізації негативних впливів різноманітних ризиків. Основною метою регулювання в банківській галузі є підвищення рівня надійності та стабільності всієї банківської системи, а також захист інтересів кредиторів і вкладників. Україна доручила виконання функцій банківського нагляду Національному банку України.

3. При дослідженні структури нормативно-правового регулювання банківської діяльності в Україні важливо відзначити чотири взаємопов'язаних рівні (Конституція України, Закони України, регулятивні правила та норми, роз'яснення та коментарі регулюючих органів). Закони України, які регулюють

банківську систему, можна розділити на загальні та спеціальні. Загальні норми законів використовуються, коли спеціальні норми не встановлюють інших правил чи обмежень, або у випадку, коли спеціальне регулювання є суперечливим і недосконалим.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика кредитно-банківської установи

Об'єктом дослідження виступає комерційний банк – один із лідерів банківського сектору України – АТ КБ «Приватбанк» – кредитно-банківська установа, яка надає широкий спектр банківських послуг, є інноватором у банківській сфері України.

Акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк» було засновано на підставі установчого договору, підписаного 7 лютого 1992 року. 19 березня 1992 року банк отримав реєстраційний №92 від Національного банку України.

Завдяки зусиллям запобігти потенційним проблемам у банківській системі України і враховуючи важливе значення АТ КБ «ПриватБанк», 18 грудня 2016 року уряд України вжив заходів щодо націоналізації цього банку [29].

На сьогоднішній день, держава є єдиним акціонером досліджуваного комерційного банку, володіючи 100% його акцій. Управління корпоративними правами держави в АТ КБ «ПриватБанк» здійснюється Кабінетом Міністрів України, який виконує роль вищого органу управління цим державним банком.

Банківські операції, які може проводити АТ КБ «Приватбанк» на підставі ліцензії Національного банку України, представлено у додаток Д.

Організаційна структура управління АТ КБ «Приватбанк» являє собою впорядковану сукупність підрозділів із чітким розподілом на прибуткові

(бізнесові) та витратні (підтримуючі), залежно від характеру впливу на прибутковість банку. Організаційна структура управління АТ КБ «Приватбанк» (рис. 2.1) є однією з найбільш прогресивних ОСУ як серед банків України, так і банків Східної Європи. По суті вона є комбінованою, тому що містить ознаки широко розповсюджених у світовій практиці видів ОСУ.

Рисунок 2.1. Організаційна структура комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Джерело: складено автором на основі [29]

Вивчаючи організаційну структуру комерційного банку АТ КБ «Приватбанк», важливо відзначити, що управління банком здійснюється через Загальні Збори акціонерів, Наглядову Раду та Правління. Органами контролю є Ревізійна Комісія та внутрішній аудит.

Найвищим органом управління комерційним банком АТ КБ «Приватбанк» є Загальні Збори акціонерів, які мають право залучати всіх акціонерів Банку, незалежно від кількості та виду їхніх акцій.

В межах своєї компетенції Наглядова Рада затверджує положення, які регулюють основні аспекти діяльності комерційного банку і формують його внутрішню організаційну структуру на рівні управлінь. Вона також вирішує проблемні питання, що входять в її компетенцію, та здійснює контроль за діяльністю Правління банку, а також за дотриманням Статуту та інших нормативно-правових актів банківської установи.

Ревізійна комісія відповідає за контроль за результатами фінансово-господарської діяльності АТ КБ «Приватбанк», дотримання економічних нормативів, установлених Національним банком України, і розгляд звітів зовнішнього та внутрішнього аудиту. Ревізійна комісія формується на внутрішніх засадах і обирається Загальними зборами акціонерів [29].

Для здійснення оперативного контролю Наглядовою Радою була створена служба внутрішнього контролю, яка взаємодіє із ревізійним відділом. Банк дотримується вимог нормативно-правових актів НБУ та використовує єдині правила обліку в банках на основі комплексної програми автоматизації та комп'ютеризації облікових даних.

Досліджуваний комерційний банк планує продовжувати виконання стратегії, спрямованої на забезпечення найвищого рівня осмислення свого бренду, високої репутації і довіри клієнтів і партнерів. Це буде досягтися шляхом дотримання усталених робочих стандартів, поліпшення якості послуг та розширення асортименту пропозицій, оптимізації витрат і підвищення продуктивності мережі та персоналу банку. Результати дослідження показників комерційної діяльності банку представимо у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основні результати комерційної діяльності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр., млн.грн.

№	Показники	Роки					Абсолютне відхилення (+;-)			Відносне відхилення (+;-)		
		2018	2019	2020	2021	2022	2020- 2018	2022- 2018	2022- 2021	2020- 2018	2022- 2018	2022- 2021
Фінанси	Активи	278048	309723	382525	401296	540596	104477	262548	139300	37,58	94,43	34,71
	Зобов'язання	246584	255194	329700	334681	482807	83116	236223	148126	33,71	95,80	44,26
	Власний капітал	31464	54529	52825	66615	57789	21361	26325	-8826	67,89	83,67	-13,25
	Кредити та аванси клієнтам	50140	59544	55021	68218	68084	4881	17944	-134	9,73	35,79	-0,2
	Грошові кошти та їх еквіваленти	27360	45894	49911	52835	96380	22551	69020	43545	82,42	252,27	82,42
	Процентні доходи банку	16752	19667	18761	23217	20442	2009	3690	-2775	11,99	22,03	-11,95
	Чистий прибуток	12798	32609	24561	35050	30198	11763	17400	-4852	91,91	135,96	-13,84
Електронний бізнес	Кількість банкоматів, од.	5640	6312	6102	6118	6072	462	432	-46	8,19	7,66	-0,75
	Кількість POS-терміналів, од.	74890	79909	78101	71172	69827	3211	-5063	-1345	4,29	-6,76	-1,89
	Кількість терміналів самообслуговування	4918	5407	5311	5017	4944	393	26	-73	7,99	0,53	-1,46
	Кількість емітованих протягом року платіжних карток, шт.	14352532	14761352	15101928	13201932	13320492	749396	-1032040	118560	5,22	-7,19	0,9
	Філії та відділення	3904	4105	3893	3671	3596	-11	-308	-75	-0,28	-7,89	-2,04

Джерело: складено автором на основі [29]

Аналіз таблиці 2.1. засвідчив наступну динаміку показників комерційної діяльності банку (фінансові показники):

– необхідно відмітити динаміку зростання вартості активів комерційного банку на 262548 млн.грн. або на 94,43% за весь досліджуваний період, при цьому за останні два роки відбулося зростання на 139300 млн.грн. або ж на 34,71%, відповідне значення показника зростає із 278048 млн.грн. у 2018 році до рівня 540596 млн.грн. у 2022 звітному році. Зростання активів комерційного банку обумовлено зростанням грошових коштів та їх еквівалентів, зростанням кредитування банком;

– спостерігається зростання зобов'язань та власного капіталу комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр. Зокрема, зобов'язання комерційного банку зростають на 236223 млн.грн., при цьому власний капітал банку збільшується на 26325 млн.грн. Значні темпи зростання зобов'язань комерційного банку обумовлені специфікою діяльності кредитно-банківської установи та активністю клієнтів банку, що вкладення коштів. При цьому власний капітал банку збільшується за рахунок зниження накопиченого дефіциту.

Динаміку основних показників балансу (звіту про фінансовий стан) банку представимо на рисунку 2.2.

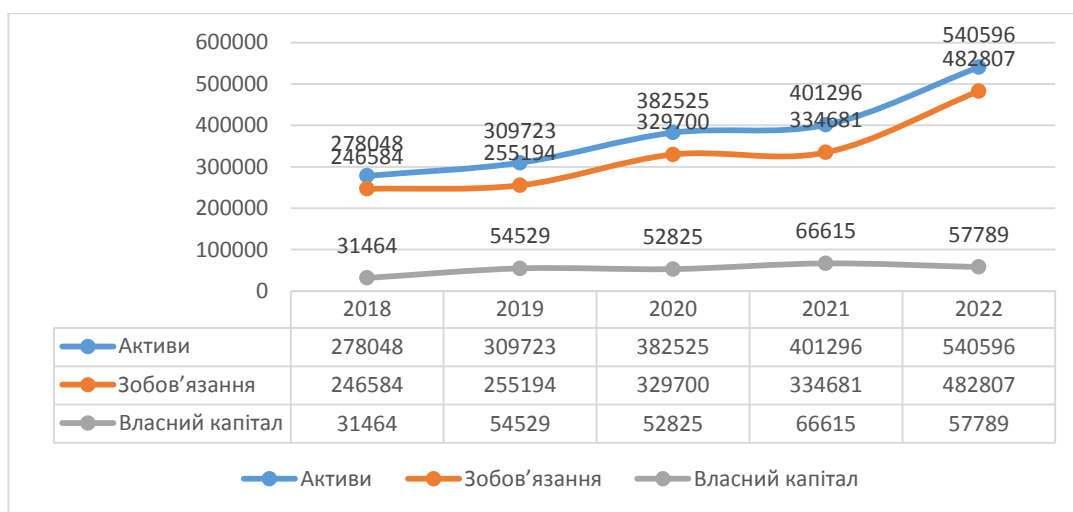

Рисунок 2.2. Динаміка активів, зобов'язань та власного капіталу АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр., млн.грн.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ

«Приватбанк»

В структурі активів необхідно відмітити наявність кредитів виданих клієнтам комерційного банку, при чому спостерігається динаміка до зростання розміру кредитування, зокрема якщо у 2018 році розмір виданих кредитів АТ КБ «Приватбанк» становив 50140 млн.грн., то у звітному 2022 році значення показника зростає до рівня 68084 млн.грн. Зростання кредитування засвідчує хороші умови та диверсифікованість програм кредитування споживачів. Для фізичних осіб кредитування видається на споживчі цілі (оплата частинами, миттєва розстрочка, кредит готівкою), а також на кредитування купівлю авто чи оселю.

Юридичним особам кредити видаються на кредитування закупівлі основних засобів, для агропідприємств для закупівлі посівних культур, паливо-мастильних матеріалів, запчастин. Досить активно реалізується програма «доступні кредити 5-7-9%». В Україні запущено програму «Доступні кредити 5-7-9%», яка спрямована на підтримку розвитку малого бізнесу за ініціативою Президента та Кабміну.

Учасники, які є ФОП або юридичними особами, можуть отримати позику до 50 млн грн на строк 3 або 5 років. Однією з особливостей програми є можливість зниження ставок до 7% або 9% за умови створення нових робочих місць. За кожного найнятого працівника бізнес отримує знижку 0,5% річних, проте ставка не може бути нижчою за 5% річних. Цей пільговий державний кредит може бути використаний на різні цілі, такі як купівля та ремонт приміщень, придбання чи модернізація основних засобів, придбання прав інтелектуальної власності, збільшення обігових коштів та рефінансування наявної заборгованості.

Досліджуючи структуру кредитування клієнтів комерційним банком АТ КБ «Приватбанк» необхідно відзначити наявність кредитування фізичних осіб; юридичних осіб (АПК та харчова промисловість, товари народного споживання, інші); кредити видані підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП) (надання побутових, індивідуальних та професійних послуг, АПК та

харчова промисловість, товари народного споживання, інфраструктура, інші.

Протягом досліджуваного періоду спостерігається зростання фінансових результатів діяльності комерційного банку, зокрема спостерігається приріст процентних (основних) доходів даного комерційного банку та зростання розміру чистого прибутку банку, що представлено на рис. 2.3.

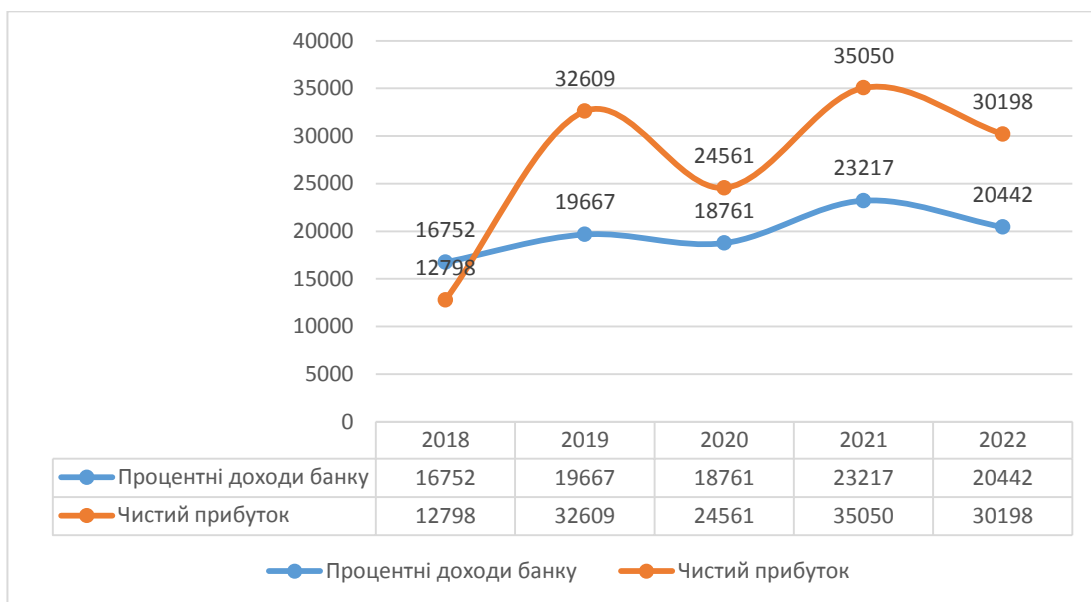

Рисунок 2.3. Динаміка обсягу реалізації послуг та чистого прибутку комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр., млн.грн.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Дослідження показників рис. 2.3. засвідчує зростання розміру процентних доходів із 16752 млн.грн. у 2018 році до рівня 20442 млн.грн. у 2022 році, за весь досліджуваний період показник зростає на 3690 млн.грн., проте за останні два роки значення показника знизилося на 2775 млн.грн. Чистий прибуток даного комерційного банку зростає із 12798 млн.грн. у 2018 році до рівня 30198 млн.грн., при цьому приріст показника за весь досліджуваний період становив 17400 млн.грн., проте за останні два роки (2021-2022 рр.) значення показника знизилося на 4852 млн.грн.

Отже, наслідки пандемії COVID – 19 та повномасштабного вторгнення негативно вплинуло на діяльності комерційного банку, що визначило зниження показників його комерційної діяльності протягом останніх двох років.

Аналізуючи показники нового електронного бізнесу та даних його реалізації у комерційному банку необхідно відзначити зниження кількості банкоматів та зниження кількості терміналів самообслуговування протягом останніх двох років функціонування даного комерційного банку (рис. 2.4).

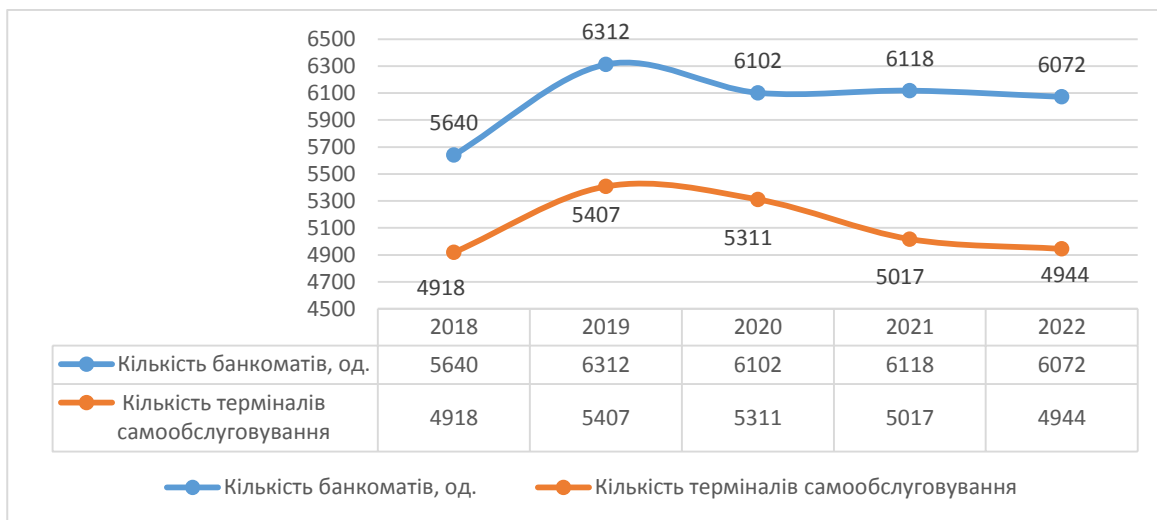

Рисунок 2.4. Динаміка кількості банкоматів та терміналів самообслуговування комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр., млн.грн.

Джерело: складено автором на основі показників діяльності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Змінюється кількість відділень досліджуваного комерційного банку АТ КБ «Приватбанк», зокрема протягом 2018-2019 рр. кількість відділень збільшується, проте в подальшому значення показника знижується із 4150 одиниць у 2018 році до 3596 одиниць у 2022 році. Зазначене викликано наслідками пандемії COVID-19 та війни рф з Україною, що обумовило необхідність закриття відділень даного комерційного банку.

В цілому, підсумовуючи результати дослідження необхідно відмітити зростання показників комерційної діяльності банку протягом усього досліджуваного періоду, зокрема збільшуються активи, власний капітал, кредитний та депозитний портфель банку, зростають процентні доходи та чистий прибуток. Поряд із цим, негативною є тенденція, яка склалася протягом останніх двох років, коли спостерігається поступовий спад показників через

війну України із РФ та її негативні наслідки для банківської сфери.

2.2 Оцінка основних показників фінансового стану комерційного банку

Досліджуючи особливості функціонування та розвитку комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» необхідним є з'ясування поточного фінансового стану банку та основних показників, які його характеризують. Перш за все, здійснимо оцінку показників фінансової стійкості. Фінансова стійкість комерційного банку є сукупністю різного роду фінансових відносин, котрі забезпечують його стабільне функціонування у довгострокових відносинах із споживачами банківських послуг. А у вузькому значенні – вона означає наявність достатнього розміру власного капіталу, оптимальної структури банківських ресурсів та резервів для покриття ризиків операцій банку [18].

В аналізі фінансової стійкості банку використовуються нормативи капіталу, які контролюються Національним банком України (H_1 , H_2 , H_3), а також інші показники, що ґрунтуються на аналізі співвідношень між різними групами активів, зобов'язань і власного капіталу.

Основу для проведення аналізу фінансової стійкості банку становлять дані квартальної звітності комерційного банку, включаючи дані балансу в національній валюті та примітку «Окремі показники діяльності банку за IV квартал» [20, с.45]. Показники фінансової стійкості банку представимо у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Показники фінансової стійкості комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр.

№	Норматив	Роки					Відхилення	
		2018	2019	2020	2021	2022	2022- 2018	2022- 2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Рівень капіталізації банку	0,113	0,176	0,138	0,166	0,107	-0,006	-0,059
2	Коефіцієнт адекватності	0,128	0,214	0,160	0,199	0,120	-0,008	-0,079

	регулятивного капіталу							
--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--

продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Коефіцієнт співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів	0,113	0,176	0,138	0,166	0,107	-0,006	-0,059
4	Коефіцієнт надійності	0,887	0,824	0,862	0,834	0,893	0,006	0,059
5	Мультиплікатор акціонерного капіталу	0,741	0,665	0,539	0,513	0,381	-0,360	-0,132
6	Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0,014	0,029	0,029	0,023	0,016	0,003	-0,007
7	Коефіцієнт мобільності власного капіталу	0,986	0,971	0,971	0,977	0,984	-0,003	0,007
8	Коефіцієнт знецінення активів банку	0,090	0,081	0,105	0,113	0,182	0,092	0,069

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Досліджуючи показники фінансової стійкості комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр., слід відзначити зростання рівня його капіталізації (збільшення власного капіталу для фінансування активів банку), відповідне значення показника зростає із 0,113 пункти у 2018 році до рівня 0,166 пункти у 2021 році, проте в подальшому значення знижується. В цілому, слід відзначити, що значна величина даного показника вказує на ефективність банку у захисті інтересів вкладників, клієнтів і акціонерів, а також його здатність до розвитку та збільшення обсягів діяльності.

Аналізуючи інші показники фінансової стійкості банку необхідно відмітити значний показник надійності банку, що засвідчує те, що даний показник вказує на ступінь залежності банку від привласнених коштів і, отже, його стійкість до змін на ринку. Вище значення цього показника свідчить про фінансово стійке положення банку, але може вказувати на його низьку

активність у бізнесі, і навпаки. Зміна цього коефіцієнта вказує на зміни в фінансовій стійкості банку - зростання показника свідчить про підвищену стійкість, тоді як його зниження може сигналізувати про зменшення стійкості. Значне значення даного показника засвідчує достатню надійність комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр. (рис. 2.4).

Рисунок 2.4. Показник надійності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Коефіцієнт мобільності власного капіталу відображає частку мобільного чистого власного капіталу, якою банк володіє з урахуванням його ефективного використання. Збільшення інвестицій у матеріально-технічну базу банку призводить до зменшення участі власних довгострокових джерел у фінансуванні активних операцій. Показник мобільності у АТ КБ «Приватбанк» значний, що відображає значну мобільність власного капіталу у визначеному періоді.

В цілому, необхідно відмітити достатню фінансову стійкість досліджуваного банку протягом досліджуваного періоду, проте протягом останніх років значення показників фінансової стійкості знижується, що обумовлено воєнно-політичною ситуацією у нашій країні.

Ділова активність комерційного банку визначається його можливістю залучати необхідний обсяг грошових коштів та найбільш ефективно їх розміщувати. Основними із вимірників ділової активності банку в діяльності на фінансовому ринку є показники, котрі дозволяють розкрити можливості та спрямованості банківської політики в контексті залучення ресурсів банку та їх раціональному використанню при формуванні банківських активів. У роботі представлено основні показники, котрі характеризують ділову активність даного банку (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Показники ділової активності комерційного банку
АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр.

№	Норматив	Роки					Відхилення	
		2018	2019	2020	2021	2022	2022-2018	2022-2021
1	Коефіцієнт активності залучення і запозичення коштів	0,887	0,824	0,862	0,834	0,893	0,006	0,059
2	Коефіцієнт активності залучення депозитів	0,937	0,943	0,948	0,972	0,978	0,041	0,006
3	Коефіцієнт активності залучення строкових депозитів	0,822	0,744	0,816	0,795	0,805	-0,017	0,01
4	Коефіцієнт активності залучення депозитів до запитання	0,203	0,227	0,314	0,322	0,407	0,204	0,085
5	Коефіцієнт активності залучення коштів банків	0	0,088	0,066	0,065	0,192	0,192	0,127
6	Коефіцієнт продуктивного використання ділових активів	0,828	0,772	0,789	0,789	0,762	-0,067	-0,028
7	Коефіцієнт інвестицій у кредитний портфель	3,592	1,777	2,790	2,374	1,407	-2,185	-0,967

8	Коефіцієнт інвестицій у цінні папери та спільну господарську діяльність	3,592	1,758	2,768	2,353	1,395	-2,197	-0,959
---	---	-------	-------	-------	-------	-------	--------	--------

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

При проведенні дослідження показників ділової активності комерційного банку важливо відзначити значущість коефіцієнта активності залучення та запозичення коштів, який вказує на частку зобов'язань банку у відсотках від загальних пасивів. Значення цього показника збільшилося з 0,937 у 2018 році до рівня 0,978 у 2022 році. З урахуванням того, що банк АТ КБ «Приватбанк» в основному операційно працює з грошима сторонніх осіб, високий рівень його ділової активності в приваблинні та використанні зовнішніх джерел фінансування свідчить про його ефективність та активну фінансову стратегію.

В даному контексті важливо відзначити високі показники - коефіцієнти активності залучення строкових депозитів та активності залучення депозитів до запитання, зростання даних показників обумовлює приріст ділової активності банку (рис.2.5).

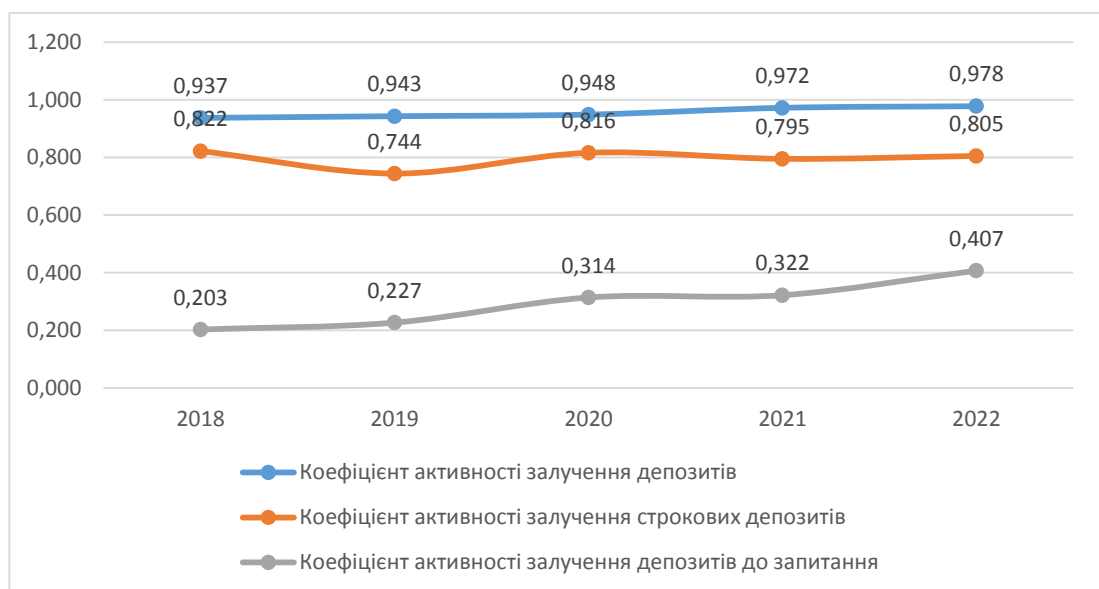

Рисунок 2.5. Показники ділової активності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Комерційний банк реалізує інвестиційну діяльність здійснюючи інвестиції у цінні папери, в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства, а також в нерухомість. Показник інвестицій у кредитний портфель знижується із 3,592 пункти у 2018 році до рівня 1,407 пункти у 2022 році, зниження показника обумовлює переорієнтування підприємства на операційну діяльність банку.

Здатність та можливість банку АТ КБ «Приватбанк» виконувати свої фінансові зобов'язання перед клієнтами, кредиторами, інвесторами, акціонерами та іншими контрагентами у розглянутих періодах залежить від його рівня ліквідності. Основні показники представимо у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники ліквідності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»
за період 2018-2022 рр.

№	Норматив	Роки					Відхилення	
		2018	2019	2020	2021	2022	2022-2018	2022-2021
1	Коефіцієнт високоліквідних активів	0,111	0,180	0,151	0,158	0,200	0,089	0,042
2	Поточна ліквідність	0,477	0,502	0,318	0,419	0,425	-0,052	0,006
3	Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку	1,045	1,123	1,072	1,110	1,057	0,012	-0,053
4	Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	0,934	0,936	0,915	0,946	0,853	-0,081	-0,094
5	Коефіцієнт ліквідного співвідношення наданих кредитів і залучених депозитів	0,217	0,360	0,256	0,290	0,364	0,147	0,074
6	Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань	0,126	0,207	0,180	0,180	0,213	0,087	0,033
7	Коефіцієнт стабільності депозитної бази	4,804	2,866	3,905	3,444	2,746	-2,058	-0,698

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ

Коефіцієнт високоліквідних активів відображає частку цих активів у сукупних ділових активах, що вказує на обсяг активів, які призначені для реалізації платежів, видачі готівки, надання кредитів і погашення зобов'язань «мінливого» характеру. Значення показника варіюється від 0,111 пунктів у 2018 році до рівня 0,2 пункти у 2022 році. Високий показник свідчить про достатню кількість високоліквідних ресурсів для ефективного обслуговування клієнтів, що може призвести до збільшення клієнтів та ресурсів у банку.

Показник поточної ліквідності визначається як відношення активів, які мають строк погашення до 31 дня (включно), до зобов'язань банку з тим самим строком погашення, при цьому враховується сальдо розміщених і залучених коштів (відповідно до нормативу Н5). Значення показник варіюється від 0,477 пунктів у 2018 році до рівня 0,425 пунктів у 2022 році. Високе значення цього показника (вище лівої межі) свідчить про достатність ліквідних активів для виконання поточних зобов'язань.

Загальний показник ліквідності банківської установи визначається як співвідношення ділових активів та загальних зобов'язань комерційного банку АТ КБ «Приватбанк», що вказує на максимальну можливість банківської установи погашати власні зобов'язання із використанням наявних ділових активів установи. Загальна ліквідність банку зростає, відповідний показник збільшується із 1,045 пункти у 2018 році до рівня 1,057 пункти у 2022 році.

Зростання та високе значення цього показника (поза лівою межею) вважається позитивним, оскільки воно сигналізує про можливість комерційного банку забезпечувати постійну ліквідність та його можливість постійно погашати власні зобов'язання.

В цілому, слід відмітити високі показники та виконання нормативів ліквідності у комерційного банку АТ КБ «Приватбанк», що обумовлює можливість погашення поточних зобов'язань за рахунок ліквідних активів та сформованих ресурсів.

Адекватна оцінка фінансового стану банку АТ КБ «Приватбанк» та раціональності структури його активів і пасивів можлива лише шляхом аналізу його здатності до створення прибутку, ефективного управління ризиками та підвищення результативності діяльності. Основні показники ефективності комерційного банку подамо у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Показники ефективності комерційної діяльності банку
АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр.

№	Норматив	Роки					Відхилення	
		2018	2019	2020	2021	2022	2022-2018	2022-2021
1	Загальний рівень прибутковості	12798	32609	24302	35050	30198	17400	-4852
2	Окупність витрат доходами	2,735	2,841	2,936	3,859	4,709	1,974	0,850
3	Рентабельність капіталу	0,407	0,598	0,460	0,526	0,523	0,116	-0,004
4	Рентабельність активів	0,046	0,105	0,064	0,087	0,056	0,010	-0,031
5	Чиста процентна маржа	2,196	2,388	2,806	5,485	11,594	9,398	6,109

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Комерційний банк АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр. нарощує рівень прибутку та забезпечує зростання рентабельності капіталу та активів банку, що позитивно впливає на його результативність. Позитивним є поряд із зростання прибутковості приріст рентабельності власного капіталу банку (ROE), зокрема, у 2018 році показник становив 0,407 пункти і зростає до рівня 0,523 пункти у 2022 звітному році. Відповідно на 1 грн. власного капіталу комерційний банк отримував 40,7 коп. чистого прибутку у 2018 році та 52,3 коп. чистого прибутку у 2022 році. У міжнародній практиці ROE вважається ключовим показником ефективності функціонування банку, особливо з огляду на інтереси акціонерів, оскільки він приблизно відображає рентабельність капіталу, який вони інвестували.

Ідентично зростає значення показника рентабельності активів комерційного банку, відповідний показник у 2018 році становив 0,046 пункти

та зростає до значенням 0,056 пункти у 2022 році. Відповідно на 1 грн. активів комерційний банк отримувал 4,6 коп. чистого прибутку у 2018 році та 5,6 коп. чистого прибутку у 2022 році. Приріст показника протягом усього досліджуваного періоду становило 0,01 пункт, проте зниження показника за останні два роки становило 0,031 пункт. Динаміку показника чистого прибутку та показників рентабельності комерційного банку представимо на рис. 2.6.

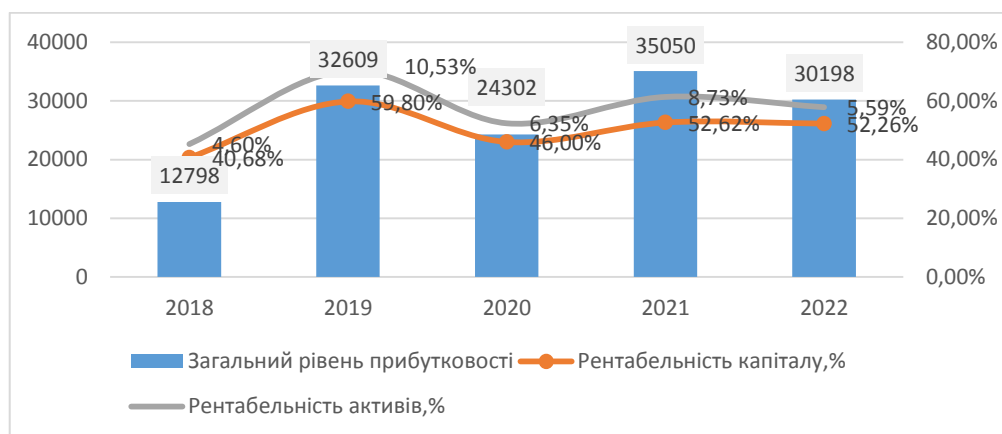

Рисунок 2.6. Показник чистого прибутку та показників рентабельності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Чиста процентна маржа комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» визначається як відносна різниця між процентними доходами та процентними витратами і вказує на те, як вдало управлінці банку використовують ресурси, залучені з різних джерел, у дохідні активи. Ця різниця є основою для надходжень та підтримки ліквідності, виступає як компенсація за ризики, пов'язані з кредитними, інвестиційними та іншими активними операціями банку. Показник чистої процентної маржі зростає, що засвідчує приріст ефективності використання ресурсів банку та визначає зростання ліквідності в управлінні активами даного комерційного банку.

В цілому, визначаючи фінансові результати та фінансовий стан комерційного банку необхідно відмітити позитивні моменти зростання ключових показників фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та

рентабельності досліджуваного комерційного банку, що впливає на наявність позитивних фінансових результатів та зростання активів, власного капіталу банку.

2.3 Дослідження виконання нормативів НБУ комерційним банком в умовах фінансової нестабільності

У вітчизняній практиці для оцінки фінансової стійкості комерційних банків використовується система економічних нормативів. З метою забезпечення стабільності банківської сфери Національним банком України (НБУ) було схвалено «Інструкцію про порядок регулювання діяльності банків в Україні». У документі визначені економічні нормативи, які є обов'язковими для виконання всіма банківськими установами[36]. Це дозволяє об'єктивно оцінити фінансовий стан комерційного банку та забезпечити його стійкість (додаток Л).

В контексті аналізу стійкого фінансового стану комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» розглянемо показники економічних нормативів за період 2018-2022 рр. (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Показники економічних нормативів НБУ комерційного банку
АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр., млн.грн. (%)

№	Норматив	Роки					Відхилення	
		2018	2019	2020	2021	2022	2022-2018	2022-2021
Н1	Регулятивний капітал (РК) (млн. грн.)	20654	42355	40645	62606	71477	50823	8871
Н2	Достатність РК	11,3%	17,6%	13,8%	16,6%	10,7%	-0,6%	-5,9%
Н4	Миттєва ліквідність	11,1%	18%	15,1%	15,8%	20%	8,9%	4,2%
Н5	Поточна ліквідність	47,7%	50,2%	31,8%	41,9%	42,5%	-5,2%	0,6%
Н6	Короткострокова ліквідність	72,6%	80,7%	88%	78%	81,3%	8,7%	3,3%
Н7	Максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента	22,3%	23,1%	11,7%	20,5%	31,1%	8,8%	10,6%
Н8	Великі кредитні ризики (млн. грн.)	5014	8666,2	8008	9446,1	17192,1	12178	7746
Н9	Максимальний розмір кредитів, гарантій, поручителств, наданих одному інсайдеру	1%	7%	3%	1%	1%	0%	0%

H11	Інвестування в цінні папери окремо за кожною установою	11,7%	16,51%	14,22%	13,14%	9,9%	-1,8%	-3,24%
H12	Загальна сума інвестування	64,8%	49,7%	58,4%	55,9%	44,80%	-20%	-11,1%

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Досліджуючи виконання економічних нормативів даним комерційним банком, необхідно відмітити приріст регулятивного капіталу банку, тобто різниця між основним капіталом та відрахуваннями. Зростання показника протягом досліджуваного періоду засвідчує приріст фінансової стабільності банку, зокрема значення показника значно більше нормативного та становить 20654 млн.грн. у 2018 році та зростає до рівня 71477 млн.грн. у 2022 році (рис. 2.7).

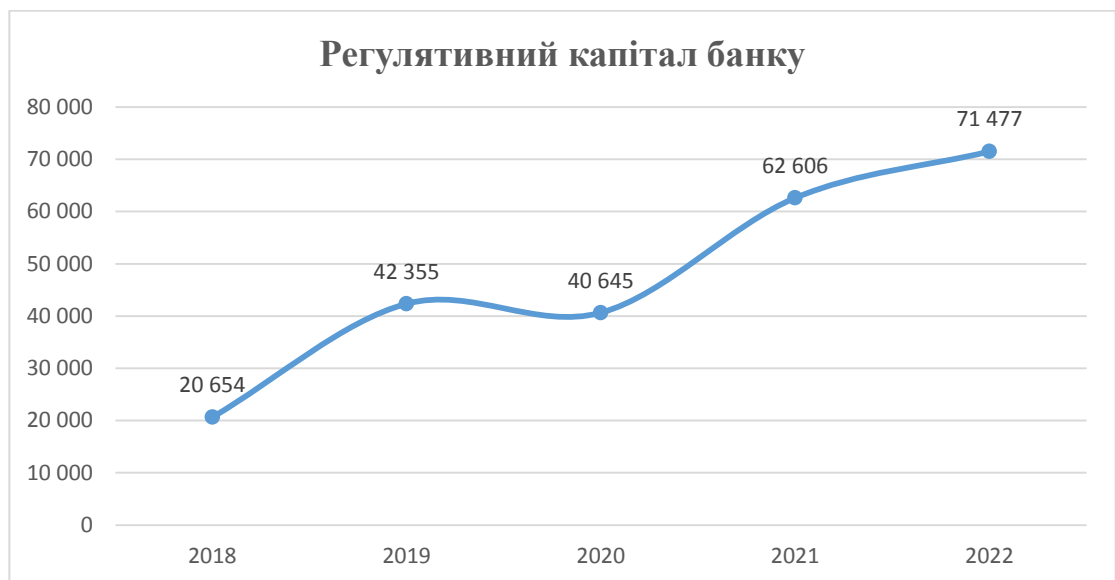

Рисунок 2.7. Динаміка зростання регулятивного капіталу комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр., млн.грн.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

При аналізі показників фінансового стану АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 років важливо відзначити, що структура економічних нормативів зазнала змін протягом цього періоду. Конкретно, були скасовані нормативи НЗ та НЗ-1, які регламентували відношення регулятивного капіталу до сукупних активів (не менше 9%) та до зобов'язань (не менше 10%). Згідно з рішенням

Правління Національного банку України, був введений новий норматив Н9, який визначає максимальний розмір кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами, тоді як попередні нормативи Н9 та Н10 більше не застосовуються.

Із цієї інформації можна побачити, що не всі нормативи виконуються згідно з поставленими вимогами (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

Відповідність показників фінансової стійкості комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр. заданим критеріям НБУ

№	Норматив	Роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
Н1	Регулятивний капітал (РК) (млн. грн.)	+	+	+	+	+
Н2	Достатність РК	+	+	+	+	+
Н4	Миттєва ліквідність	+	+	+	+	+
Н5	Поточна ліквідність	+	+	+	+	+
Н6	Короткострокова ліквідність	+	+	+	+	+
Н7	Максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента	+	+	+	+	-
Н8	Великі кредитні ризики (млн. грн.)	+	+	+	+	+
Н9	Максимальний розмір кредитів, гарантій, поручительств, наданих одному інсайдеру	+	-	+	+	+
Н11	Інвестування в цінні папери окремо за кожною установою	+	-	+	+	+
Н12	Загальна сума інвестування	+	-	+	+	+

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Так, показник максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента у 2022 році становив 31,1% та був більше нормативного значення 25%, максимальний розмір кредитів, гарантій, поручительств, наданих одному інсайдеру склав 7% у 2019 році та дещо перевищував нормативне значення у

5%, а також інвестування у цінні папери та загальна сума інвестицій у 2019 році перевищувала нормативні показники.

Розглядаючи дані з таблиці 2.8, можна зауважити стійке зменшення значень Н11 та Н12. Зокрема, відзначається, що норматив інвестування в цінні папери для окремих установ спостерігався впадінням на 1,8% у порівнянні з 2018 роком та на 3,24% у порівнянні з 2021 роком станом на 2022 рік. Щодо Н12, відзначається зниження на 20% порівняно з 2018 роком і майже на 11,1% порівняно з 2021 роком на момент 2022 року. Зазначене свідчить про тенденцію до зменшення інвестиційної активності банку в останні періоди. З іншого боку, норматив короткострокової ліквідності продемонстрував стабільний ріст, збільшившись до 88% у 2020 році і трошки знизившись до 81,3% на 2022 рік. Таким чином, можна зробити висновок, що комерційний банк АТ КБ «Приватбанк» має достатній обсяг активів для забезпечення своїх фінансових зобов'язань протягом розглянутого періоду.

У 2022 році рівень регулятивного капіталу комерційних банків зростає, і в порівнянні з 2018 роком це збільшення склало 50823 млн. грн. Порівнюючи з 2021 роком, можна відзначити позитивну тенденцію у зростанні рівня регулятивного капіталу на майже 22 млрд. грн., що свідчить про підвищення здатності банків забезпечити захист вкладів та фінансову стійкість своєї діяльності.

При розгляді економічних нормативів ліквідності, зокрема Н4 та Н5, можна спостерігати нерівномірний розвиток цих показників. Наприклад, норматив миттєвої ліквідності в 2019 році збільшився до 18%, але в 2020 році раптово зменшився до 15,1%, що вказує на проблеми банків у збереженні необхідного обсягу високоліквідних активів для виконання поточних зобов'язань протягом одного дня.

Показники поточної ліквідності будують іншу картину, зокрема за період від 2018 до 2019 року норматив зріс до рівня 50,2%. Зазначене засвідчує те, що за розглянутий період комерційний банк АТ КБ «Приватбанк» дотримувався мінімального обсягу активів, які йшли для забезпечення виконання поточного

обсягу зобов'язань. Поряд із цим, у 2020 році, через наслідки пандемії COVID-19, спостерігалось різке зниження показника до рівня 31,8%, а потім відбулося поступове зростання до показника 42,5%, за останні два роки досліджуваній показник зріс на 0,6%.

Щодо нормативів кредитного ризику, варто відзначити, що в період з 2019 по 2020 рік Н7 та Н8 зменшились на 10,6% та 7,9% відповідно. Проте станом на 2022 рік, порівняно з аналогічним періодом 2018 року, вони виявили зростання. Зокрема, норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента збільшився на 8,8%, а норматив великих кредитних ризиків – навіть на 342,88%. Отже, у 2022 році кредитний ризик комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр. збільшився, особливо відносно невиконання окремими контрагентами або групою пов'язаних між собою контрагентів своїх зобов'язань. Це сталося через нестабільність курсу національної грошової одиниці, прогресуючу інфляцію та політичну нестабільність, що змусило банки розглядати нові можливості для забезпечення прибутковості, розширюючи обсяги банківських операцій та послуг.

Узагальнюючи результати дослідження, необхідно засвідчити те, що у більшості нормативи стабільності функціонування досліджуваної кредитно-банківської установи виконуються, що позитивно впливає на фінансову стійкість та платоспроможність комерційного банку.

Висновки до розділу 2

Резюмуючи результати дослідження представлені у другому розділі кваліфікаційної роботи слід відмітити наступне.

1. Об'єктом дослідження виступав комерційний банк – один із лідерів банківського сектору України – АТ КБ «Приватбанк» – кредитно-банківська установа, яка надає широкий спектр банківських послуг, є інноватором у банківській сфері України.

Підсумовуючи результати дослідження основних фінансово-економічних показників діяльності банку необхідно відмітити те, що збільшуються активи,

власний капітал, кредитний та депозитний портфель банку, зростають процентні доходи та чистий прибуток. Поряд із цим, негативною є тенденція, яка склалася протягом останніх двох років, коли спостерігається поступовий спад показників через війну України із РФ та її негативні наслідки для банківської сфери.

2. Аналізуючи показники фінансового стану банку слід відмітити позитивні моменти зростання ключових показників фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та рентабельності досліджуваного комерційного банку, що впливає на наявність позитивних фінансових результатів та зростання активів, власного капіталу банку.

Аналізуючи фінансові результати важливо відмітити, що комерційний банк АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр. нарощує рівень прибутку та забезпечує зростання рентабельності капіталу та активів банку, що позитивно впливає на його результативність. Позитивним є поряд із зростання прибутковості приріст рентабельності власного капіталу банку (ROE).

Ідентично зростає значення показника рентабельності активів комерційного банку, відповідний показник у 2018 році становив 0,046 пункти та зростає до значення 0,056 пункти у 2022 році. Відповідно на 1 грн. активів комерційний банк отримував 4,6 коп. чистого прибутку у 2018 році та 5,6 коп. чистого прибутку у 2022 році.

3. Здійснивши діагностику основних показників (нормативів) фінансової стійкості банку важливо відзначити те, що у 2022 році рівень регулятивного капіталу комерційних банків зріс, і в порівнянні з 2018 роком це збільшення склало 50823 млн. грн. Порівнюючи з 2021 роком, можна відзначити позитивну тенденцію у зростанні рівня регулятивного капіталу на майже 22 млрд. грн., що свідчить про підвищення здатності банків забезпечити захист вкладів та фінансову стійкість своєї діяльності.

При розгляді економічних нормативів ліквідності, зокрема Н4 та Н5, можна спостерігати нерівномірний розвиток цих показників. Наприклад, норматив миттєвої ліквідності в 2019 році збільшився до 18%, але в 2020 році

раптово зменшився до 15,1%, що вказує на проблеми банків у збереженні необхідного обсягу високоліквідних активів для виконання поточних зобов'язань протягом одного дня. У більшості нормативи стабільності функціонування досліджуваної кредитно-банківської установи виконуються, що позитивно впливає на фінансову стійкість та платоспроможність комерційного банку.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

3.1 Удосконалення державної регуляторної політики у сфері банківської діяльності та її вплив на АТ КБ «Приватбанк»

Сучасний етап розвитку кредитно-банківської системи України є досить складним та непередбачуваним, що обумовлено наслідками пандемії коронавірусу COVID-19 та війною України із рф. Проведені заходи та реформи дещо вплинули на стабілізацію банківської сфери в нашій країні проте суттєвого покращення банківської діяльності не дало. Досліджуючи поточну ситуацію на банківському ринку нашої країни виділимо позитивні та негативні риси його функціонування та розвитку, а також з'ясуємо потенційні можливості та виклики, що негативно впливають на розвиток банківського сектору (табл.3.1).

Таблиця 3.1

SWOT-аналіз банківського сектору України

	ПОЗИТИВНИЙ ВПЛИВ	НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ
	Сильні сторони	Слабкі сторони
ВНУТРІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	<ul style="list-style-type: none"> - Широка гама банківських продуктів і сервісів; - Можливість фінансування значних проектів; - Розвинута система кореспондентських зв'язків; - Використання передових інформаційних технологій; - Обслуговування карткових проектів і наявність мережі банкоматів; - Ефективна система консультування та підтримки клієнтів. 	<ul style="list-style-type: none"> - Високі процентні ставки за видані кредити; - Недоліки в системі внутрішнього контролю; - Недостатні ресурси, залучені від населення; - Низький рівень капіталізації, що обмежує можливість покриття банківських ризиків; - Недостатня диверсифікація кредитного портфеля; - Нестабільність та недосконалість законодавства; - Відсутність прозорості та недостатній рівень професіоналізму серед співробітників.
ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	Можливості	Загрози

<ul style="list-style-type: none"> - Удосконалення чи прийняття нових законодавчих актів, які стосуються банківської системи; - Покращення інвестиційного клімату; - Зростання рівня доходів населення, зниження інфляції та податкового навантаження суб'єктів економіки; - Збільшення розміру власного капіталу банків; - Покращення якості кредитного портфеля; - Підвищення професіоналізму персоналу; - Підвищення якості послуг, що надаються банками. 	<ul style="list-style-type: none"> -Продовження війни в Україні - Високий рівень доларизації банківського сектору; - Зростання інфляції та відсоткових ставок; - Посилення фінансової кризи; - Збої в роботі програмного забезпечення банків; - Зміни в податковому законодавстві; - Зниження довіри клієнтів; - Поширення шахрайства; -Низька ефективність регуляторної політики НБУ та державних органів влади.
---	--

Джерело: складено автором на основі [26; 28; 51; 55]

Результати дослідження засвідчують те, що поряд із такими загрозами як продовження війни в Україні, високий рівень доларизації банківського сектору, зростання інфляції та відсоткових ставок, посилення фінансової кризи, збої в роботі програмного забезпечення банків, зміни в податковому законодавстві, зниження довіри клієнтів, поширення шахрайства також негативний вплив має і низька ефективність регуляторної політики НБУ та державних органів влади.

Відповідно, в подальшому, важливо стимулювати (забезпечувати) удосконалення державного регулювання та нагляду банківської діяльності, в тому числі і досліджуваного банку АТ КБ «Приватбанк» для подальших якісних змін у банківській системі України.

Для вдосконалення державного регулювання і нагляду за діяльністю банківської системи з метою підвищення рівня її фінансової стійкості пропонується реалізувати наступні заходи:

I. Органам державної влади (виконавчої та законодавчої):

1. Необхідно розробити Концепцію розвитку банківської системи (на базі якої сформувані середньо- та короткотермінові робочі програми), окремі Укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, що мають бути спрямовані на визначення цілей і завдань банківської системи країни, на зміцнення й гарантування її фінансової стійкості.

Концепція розвитку банківської системи може бути визначена з орієнтацією на кілька ключових напрямків, які враховують поточний стан економіки та банківської сфери в Україні.

Зокрема, така концепція може включати такі основні аспекти, що представлені на рис. 3.1.

Зазначена мета та цілі можуть бути втілені через прийняття Указів Президента та постанов Кабінету Міністрів, які спрямовані на стимулювання ефективних змін у банківській системі та забезпечення її стійкості. Також важливо враховувати відкритий діалог із зацікавленими сторонами, включаючи банки, регуляторів, підприємства та громадськість.

А. Диверсифікація економіки та фінансова стійкість

- заохочення розвитку інших секторів економіки для зменшення залежності від конкретних галузей;
- забезпечення фінансової стійкості банківської системи через впровадження ефективних регуляторних механізмів та стратегій управління ризиками.

Б. Модернізація та технологічний розвиток

- сприяння впровадженню сучасних технологій в банківській сфері, включаючи блокчейн, штучний інтелект, та інші інновації;
- розвиток електронних платіжних систем та забезпечення безпеки цифрових транзакцій.

В. Регуляторна політика та законодавчі зміни

- впровадження ефективної регуляторної політики, спрямованої на збалансоване відношення між розвитком та захистом інтересів клієнтів та банків;
- зміни в податковому законодавстві для стимулювання інвестицій та розвитку фінансового сектору.

Г. Підтримка малого та середнього бізнесу

- забезпечення доступу до фінансових ресурсів для малого та середнього бізнесу;
- розробка програм та ініціатив для підтримки інновацій у малих і середніх підприємствах.

Д. Розвиток кадрового потенціалу та підвищення професіоналізму

- розвиток програм для навчання та підвищення кваліфікації працівників банківської сфери;
- створення стимулів для залучення та утримання висококваліфікованого персоналу.

Рисунок 3.1. Ключові напрями реалізації концепції розвитку банківської системи в Україні

Джерело: самостійна розробка автора

2. Належно впорядкувати нормативно-правову базу, що регулює банківську сферу, доповнити її важливими законодавчими актами та вжити необхідні заходи в контексті вдосконалення, внівши ряд змін у законодавство: для удосконалення правових умов реалізації управління ризиками банківської

установи на консолідованій основі, при цьому впровадивши відповідні зміни до Законів України «Про банки та банківську діяльність» і «Про Національний банк України», зокрема:

1) чітко визначити компетенції Національного банку України (НБУ) стосовно встановлення для комерційних банків різноманітних нормативів достатності капіталу на основі оцінки якості управління, їхнього профілю ризику, стану внутрішнього моніторингу комерційної діяльності;

2) уточнити повноваження НБУ щодо встановлення вимог для банків щодо розкриття інформації, зокрема щодо характеру їхніх операцій, капіталу, прийнятих ризиків та визначення достатності капіталу для їх покриття;

3) Надати НБУ право ставити вимоги перед комерційними банками щодо розроблення внутрішніх процедур управління ризиками:

–з метою удосконалення законодавчої бази реалізації внутрішнього контролю і аудиту, передбачено внесення необхідних змін до ЦКУ, Законів України «Про господарські товариства», «Про акціонерні товариства», та «Про банки та банківську діяльність». Особлива увага приділяється встановленню кваліфікаційних вимог до внутрішніх аудиторів та розробці підходів до функціонування внутрішнього аудиту, з урахуванням міжнародного досвіду;

–заплановано внесення поправок щодо відповідальності управлінського персоналу та акціонерів за дії, що можуть призвести до банкрутства банку;

–передбачено внесення змін, котрі значно підвищать вимоги до ділової репутації керівництва банку, професійної здатності, а також фінансового стану його засновників;

–передбачено надання Національному банку України (НБУ) права вимагати від засновників комерційного банку інформацію про фінансовий стан та діяльність ключових осіб, що регламентують роботу банківської установи;

–планується розширення кількості юридичних осіб, чий звітності будуть включені до консолідованої звітності банківських груп;

–заплановано чітко визначити повноваження органів банківського нагляду стосовно отримання інформації про фінансовий стан банку у будь-яких формах.

3. Забезпечити зростання ролі і значення системи страхування банківських депозитів, яка має незалежною від інших джерел, при цьому правила функціонування фонду повинні бути чіткими та стимулювати реалізацію оперативного впливу на можливі кризові явища.

4. Ключовими пріоритетами забезпечення регулювання повинні стати: захист приватних вкладників, реструктуризація найбільш проблемних банківських установ, орієнтування на самостійний вихід банківської установи із кризового стану.

5. Стимулювати дієвість та ефективність заходів, котрі реалізують державні органи влади, котрі регулюють банківську діяльність та забезпечення довіри населення до банківської системи.

II. Національному банку України:

1. Важливим є зосередження уваги на сферах поточного нагляду за діяльністю банків та подальшому стимулюванні розвитку ризик-орієнтованого нагляду із врахуванням ризиків нефінансового профілю (правового, операційного, ризику репутації), зокрема важливим є:

A. Стимулювати розширення обсягів аналізу нефінансових ризиків:

–врахування різноманітних нефінансових аспектів у процесі банківського нагляду, таких як ризик операційної діяльності, правовий та ризик репутації;

–розвиток аналітичних інструментів для ефективного визначення та оцінки цих ризиків;

Б. Вдосконалення механізмів виявлення ризиків:

–впровадження автоматизованих систем моніторингу для виявлення потенційних нефінансових ризиків;

–забезпечення системи обов'язкового звітування та регулярного аудиту нефінансових показників;

В. Створення ризик-орієнтованої культури в банківській системі:

–залучення топ-менеджменту до процесу управління нефінансовими ризиками та формування ризик-орієнтованої культури всередині організації;

–забезпечення сталого процесу навчання та підвищення усвідомленості персоналу щодо нефінансових ризиків;

Г. Розвиток стандартів та рекомендацій щодо управління ризиками:

–активна участь у розробці та впровадженні стандартів управління ризиками, зокрема нефінансовими, відповідно до міжнародних стандартів та кращих практик;

–сприяння обміну досвідом між банками та регуляторами для вдосконалення підходів до управління ризиками;

Д. Стимулювання інновацій у сфері управління ризиками:

–підтримка впровадження новітніх технологій, які спрощують процеси виявлення та управління нефінансовими ризиками;

–забезпечення структур для ефективного взаємодії між банками, регуляторами та іншими зацікавленими сторонами в галузі управління ризиками.

Загальна мета полягає в створенні сучасного та ефективного підходу до управління ризиками в банківській системі, який враховує інтегрований підхід до фінансових та нефінансових аспектів.

2. Розробити різного роду підходи до введення диференціаційного режиму банківського нагляду за комерційними банками, враховуючи основні завдання ризик-орієнтованого нагляду в контексті зниження надлишкового адміністративного навантаження на комерційну діяльність банку. Реалізація механізмів диференційованого режиму банківського нагляду, котрий враховує підходи ризик-орієнтованого управління та зниження надлишкового управлінського навантаження на діяльність банку, може бути реалізоване через ряд етапів реалізації, що відображені на рисунку 3.2.

Зазначені підходи дозволять створити більш ефективну та адаптовану систему нагляду, забезпечуючи одночасно безпеку фінансової системи та зменшення адміністративної тяготи для банків.

3. Вжити відповідних заходів для розвитку нагляду на консолідованій основі, у т. ч. вдосконалення консолідованої звітності й аналізу ризиків банківських груп і банківських холдингів.

ЕТАП 1. КАТЕГОРИЗАЦІЯ БАНКІВ ЗА РІВНЕМ СИСТЕМНОСТІ

- Визначення банківських установ за їх системністю та можливим впливом на фінансову стабільність.
- Надання більшого обсягу нагляду та регулювання системно значущим банкам, зменшення адміністративного та регуляторного тиску на менш великі установи.

ЕТАП 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА РИЗИКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

- Впровадження ретельної системи оцінки фінансового стану банків та визначення рівня їх ризиковості;
- Призначення індивідуального рівня нагляду відповідно до результатів оцінки, де більше уваги надається високоризикованим установам.

ЕТАП 3. ВИКОРИСТАННЯ АНАЛІТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІНСТРУМЕНТІВ ЗБОРУ ІНФОРМАЦІЇ ТА ОЦІНКИ

- Впровадження сучасних технологій для збору та аналізу даних щодо фінансового стану та ризиків банків.
- Зменшення ручного втручання та оптимізація процесів через автоматизовані інструменти.

ЕТАП 4. СТВОРЕННЯ ГНУЧКОЇ СИСТЕМИ ВИМОГ ТА СТАНДАРТІВ

- Розроблення гнучких стандартів та вимог, які адаптуються до конкретних ризикових характеристик кожного банку.
- Забезпечення можливості регулярного перегляду та оновлення стандартів у відповідь на зміни в економічному середовищі.

ЕТАП 5. ПАРТНЕРСТВО ТА СПІВПРАЦЯ З БАНКАМИ:

- Сприяння активній взаємодії між регуляторами та банками у сфері обміну інформацією та роботи над заходами щодо зменшення ризиків.
- Підтримка розвитку внутрішніх систем управління ризиками в банках.

ЕТАП 6. СТИМУЛЮВАННЯ ДОТРИМАННЯ СТАНДАРТІВ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ

- встановлення стимулів для банків, які показують високий рівень дотримання стандартів та ефективності управління ризиками;
- запровадження системи нагородження та санкцій для стимулювання постійного вдосконалення.

Рисунок 3.2. Етапність зниження надлишкового адміністративного навантаження на кредитно-банківську систему України

Джерело: самостійна розробка автора

4. Покращення нормативно-правової бази може включати в себе внесення змін до наявних нормативних актів, зокрема:

- методичні рекомендації щодо оцінювання фінансової стійкості банків: розробка та затвердження методичних рекомендацій, які визначатимуть стандартизований комплекс фінансових показників; забезпечення повного відображення якісного рівня всіх чинників, що впливають на фінансову стійкість банку.

- рекомендації для комерційних банків у кризових ситуаціях: розробка чітких та конкретних рекомендацій для комерційних банків, спрямованих на діяльність у кризових ситуаціях; розроблення програм фінансового оздоровлення та стабілізації для надання конкретних інструментів та заходів у випадках кризових викликів.

Дані заходи спрямовані на вдосконалення регуляторного середовища та надання більш чітких та ефективних механізмів для оцінки та управління фінансовою стійкістю банків у всіх умовах, включаючи кризові ситуації.

5. Внесення змін у порядок моніторингу банківської діяльності для посилення впливу може включати [24, с.97]:

- підвищення частоти комплексних інспекцій: збільшення частоти проведення комплексних інспекцій, зокрема, розгляд можливості проведення їх не рідше, ніж раз на півроку; урахування підвищеної ризиковості загальної банківської діяльності, а також врахування внутрішніх умов ведення банківського бізнесу, зумовлених економічною та політичною нестабільністю в країні.

- оцінка фінансового стану проблемних банків щомісяця: встановлення обов'язкового щомісячного оцінювання фінансового стану проблемних банків; забезпечення поетапного врегулювання кризової фінансової ситуації в таких банках, що сприятиме вчасному втручанню та управлінню ризиками.

Зазначені заходи призначені для посилення контролю та впливу на банківську сферу, забезпечуючи більш ефективний моніторинг, особливо в умовах збільшеної ризиковості та економічної нестабільності.

6. Внести зміни до нормативних показників ризику, встановлених Національним банком України, особливо щодо основних видів банківських операцій, таких як кредитні, інвестиційні та валютні операції.

7. Приділяти значну увагу питанням допуску нових банків на ринок банківських послуг, вивченню організаційної структури банку, оцінці професійного рівня персоналу, а також врахуванню питань формування резервів для відшкодування можливих втрат. Це особливо важливо, оскільки не завжди існує відповідність між зростанням банківського сектору і адекватним збільшенням його резервів.

8. Забезпечити ефективність банківського нагляду, поліпшуючи оперативність та якість аналізу банківської звітності. Це може бути досягнуто шляхом уніфікації та спрощення процедур складання та подання звітності, а також активним контролем за виконанням встановлених вимог.

9. Активно впроваджувати передові інформаційні технології та акцентувати більшу увагу на засоби превентивного контролю в банківській діяльності для раннього виявлення та запобігання ризикам.

III. Для комерційного ж банку АТ КБ «Приватбанк» важливо реалізувати ряд напрямів діяльності, а саме:

1. Брати активну участь в обговоренні проектів законодавчо-нормативних актів НБУ щодо питань банківського регулювання і нагляду та формувати власну позицію щодо удосконалення регуляторної політики.

2. Для підвищення прозорості діяльності розширити склад об'єктивної інформації про свою діяльність, що розміщують на сайті НБУ, на своїх власних сайтах у мережі Інтернет. Зазначене дасть можливість відслідковувати поточну ситуації діяльності банку на ринку банківських послуг і, відповідно, НБУ матиме орієнтири для подальшого рефінансування діяльності даного комерційного банку для того щоб він залишався одним із

лідерів кредитно-банківської системи України.

3. Постійно брати участь у програмах розвитку банківського сектору, впровадженні інноваційних продуктів та послуг банку, реалізації єдиної концепції розвитку кредитно-банківського сектору нашої країни.

В цілому, слід відзначити те, що у майбутньому, ефективне державне регулювання має включати забезпечення прозорості та достатньої інформації щодо оцінювання фінансового стану комерційних банків. Це стає критичним, оскільки керівництво банків часто намагається приховувати інформацію. Органи державної влади повинні взяти на себе відповідальність за надання інформації, яка впливає на фінансовий ринок, і є важливою для прийняття рішень комерційними банками стосовно їхнього подальшого розвитку. Державні органи також повинні брати на себе обов'язок нести відповідальність за інформацію, яка надходить на фінансовий ринок, і є базою для розуміння комерційними банками макроекономічної кон'юнктури, окремих елементів та інструментів фінансового ринку. Це допоможе адекватно оцінювати рівень ризику їхніх операцій і забезпечити більш ефективне функціонування фінансового сектору.

3.2 Шляхи забезпечення фінансової міцності та покращення показників фінансового стану комерційного банку

Вдосконалення методів управління фінансовою стійкістю АТ КБ «Приватбанк» має важливий контекст у забезпеченні фінансової стійкості. Для досягнення високої ефективності управління фінансовою стійкістю банк повинен активно працювати над стабільністю та ефективністю його основних компонентів, оскільки стійкість банку визначається його здатністю стійко функціонувати, забезпечуючи реалізацію основних інтересів і цілей банку та захищаючи його від зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів.

Ключовою умовою для формування стратегічних альтернатив управління фінансовою стійкістю банку є визначення бажаного майбутнього стану його

безпеки, враховуючи наявні потенційні резерви для розвитку та реалізації стратегічних альтернатив для забезпечення цієї стійкості [62].

Важливо відзначити, що АТ КБ «Приватбанк» є державним банком, тому визначення основних напрямків та векторів його розвитку здійснюється центральними органами влади, такими як Кабінет Міністрів України та Міністерство фінансів України. Відповідно, процес забезпечення фінансової стійкості для комерційного банку залежить від рішень Правління та Зборів акціонерів, контролюється ревізійною комісією, в той час як для АТ КБ «Приватбанк» існує інша ієрархія у прийнятті рішень щодо забезпечення фінансової стійкості.

Аналізуючи структуру власного капіталу комерційного банку необхідно відмітити те, що найбільшу його частку сформовано за рахунок статутного капіталу (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2

Стан та структура власного капіталу комерційного банку АТ КБ
«Приватбанк» за період 2018-2022 рр., млн.грн.

Статті власного капіталу	2018		2019		2020		2021		2022	
Статутний капітал	206060	654,91	206060	377,89	206060	390,08	206060	309,33	206060	356,57
Емісійний дохід	23	0,07	23	0,04	23	0,04	23	0,03	23	0,04
Результат від операцій з акціонером	12174	38,69	12174	22,33	12174	23,05	12174	18,28	12174	21,07
Інші резерви	6211	19,74	8481	15,55	6850	12,97	4091	6,14	15168	26,25
Резервні та інші фонди банку	-1243	-3,95	-1274	-2,34	-2437	-4,61	9696	14,56	11449	19,81
Накопичений дефіцит	-190388	-605,1	-170935	-313,48	-169845	-321,52	-157247	-236,05	-156749	-271,24
Загальна сума власного капіталу	31464	100	54529	100	52825	100	66615	100	57789	100

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ

«Приватбанк»

Результати дослідження засвідчують негативні тенденції наявності накопиченого дефіциту, розмір якого хоча і скорочується проте залишається досить великим (рис. 3.3).

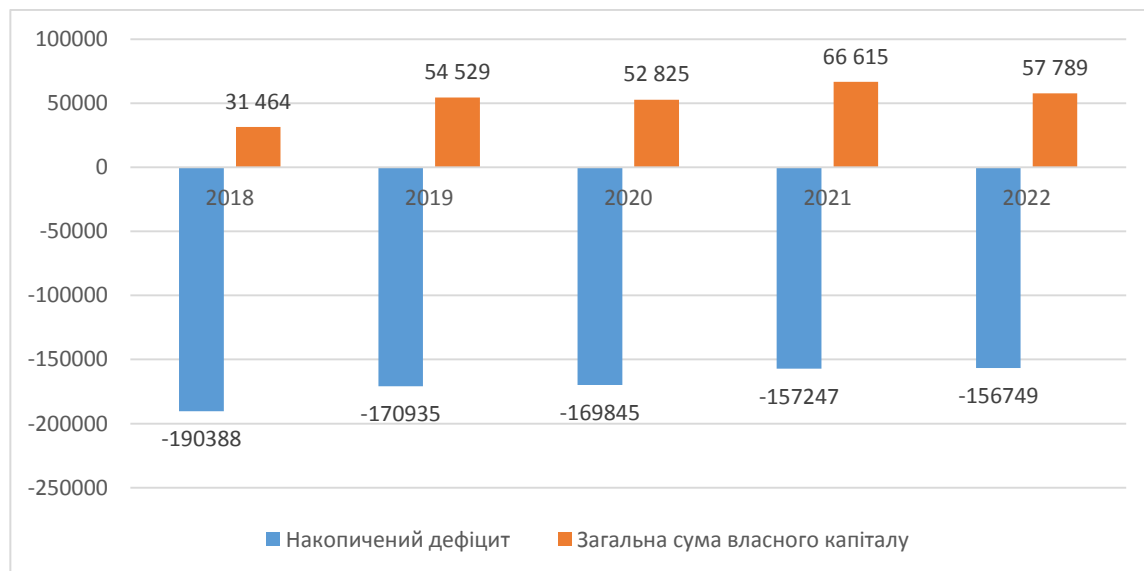

Рисунок 3.3. Динаміка накопиченого дефіциту комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр., млн.грн.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Результатом зниження розміру накопиченого дефіциту стала наявність чистого прибутку банку та позитивні результати його діяльності (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4

Динаміка чистого прибутку комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр., млн.грн.

№	Норматив	Роки					Відхилення	
		2018	2019	2020	2021	2022	2022-2018	2022-2021
1	Прибуток до оподаткування	12789	32 609	24 296	35067	34672	21883	-395
2	Податок на прибуток	9	0	6	17	4474	4465	4457
3	Чистий прибуток	12798	32 609	24 302	35050	30198	17400	-4852

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Результати дослідження засвідчують наявність чистого прибутку розмір якого за весь період зростає на 17400 млн.грн., проте за останні два роки значення показника знижується на 4852 млн.грн. до рівня 30198 млн.грн.

На формування розміру чистого прибутку мало вплив зміна обсягу процентних та комісійних доходів банківської установи та ефективність реалізації операцій управління капіталом.

Забезпечення фінансової стійкості та подальше зростання показників фінансового стану комерційного банку вбачається в побудові раціональної стратегії розвитку кредитно-банківської установи із акцентуванням уваги на діючі особливості державного регулювання банківського сектору. Оновлення стратегії розвитку комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» представимо у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Оновлена стратегія розвитку комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Напрямок	Характеристика
1	2
Створення сильного конкурентоспроможного банку	<p>З метою поліпшення сприйняття громадськістю та розширення клієнтської бази в роздрібному бізнесі та МСБ, АТ КБ «ПриватБанк» враховує кілька ключових напрямків:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розширення асортименту продуктів: - Введення нових продуктів, спрямованих на потреби клієнтів у сфері роздрібного бізнесу та МСБ. - Спрощення та оптимізація процесів для зручності клієнтів. 2. Цілеспрямований роздрібний банк: - Відзначений фокус на роздрібному бізнесі, сприяючи економічному зростанню. - Здійснення заходів з протидії шахрайству для підвищення довіри клієнтів. 3. Довгострокова прибутковість та захищеність робочих місць: - Впровадження стратегії, спрямованої на довгострокову прибутковість. - Заходи для захисту робочих місць та створення стабільного банківського середовища. 4. Цільова операційна модель: - Використання ефективних та економічно обґрунтованих методів у Цільовій операційній моделі. 5. Зміцнення банку через організаційну трансформацію та цифровізацію: <ul style="list-style-type: none"> - Впровадження організаційних змін для підвищення ефективності. - Активна цифровізація процесів з метою поліпшення обслуговування клієнтів та оптимізації внутрішніх операцій.
Забезпечення спроможності сплачувати дивіденди та фінансової стабільності	<p>АТ КБ «ПриватБанк» націлюється на посилення свого профільного бізнесу та формування економічно обґрунтованої операційної моделі з метою зайняття лідерської позиції в роздрібному сегменті:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміцнення профільного бізнесу: <ul style="list-style-type: none"> - Фокус на розвитку ключових напрямків, спрямованих на посилення банку як справжнього лідера в роздрібному сегменті. - Створення ефективної операційної моделі для досягнення оптимальної функціональності та зменшення витрат.

	<p>2. Зростання чистого доходу «Хорошого банку»:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розвиток здорового та диверсифікованого кредитування для забезпечення сталого зростання чистого доходу. - Вдосконалення стратегії залучення клієнтів та підтримка їхніх потреб для збільшення прибутковості. <p>3. Нарощування дивідендів через профільний бізнес:</p>
--	--

продовження таблиці 3.5

1	2
Забезпечення спроможності сплачувати дивіденди та фінансової стабільності	<ul style="list-style-type: none"> - Установлення мети досягнення внеску в розмірі приблизно 26 млрд грн в дивіденди від профільного бізнесу до 2024 року. - Оптимізація операцій для забезпечення ефективного використання ресурсів та підвищення фінансової стійкості. <p>4. Фінансова стабільність та прозорість:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Збереження фінансової стабільності через баланс «Хорошого банку» та використання облігаційного свопу. - Забезпечення прозорості в фінансових операціях для підвищення довіри клієнтів та інвесторів.
Перетворення банку на життєздатний об'єкт інвестування	<p>Здійснення прийняттого способу відокремлення успадкованого портфеля, спрямованого на розблокування приватизаційного потенціалу без притоку зовнішніх коштів, передбачає кілька ключових етапів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відповідь на державні вимоги: <ul style="list-style-type: none"> - Зменшення частки державної власності шляхом проведення приватизації, що відповідає вимогам держави та сприяє розвитку економіки. 2. Фокус на стратегії роздрібного бізнесу та МСБ: <ul style="list-style-type: none"> - Чітка зосередженість на основних важелях цінності у стратегії роздрібного бізнесу та МСБ для формування переконливої історії. 3. Готовність до приватизації «Хорошого банку»: <ul style="list-style-type: none"> - Оголошення готовності «Хорошого банку» до приватизації, з оцінкою можливого надходження від продажу, яке може скластися близько 80 млрд грн. 4. Чітке бачення аргументів «на користь» та «проти»: <ul style="list-style-type: none"> - Розробка чіткого бачення аргументів, що сприяють та є протиположними для кожного варіанту приватизації. - Використання цього бачення як орієнтиру при ухваленні рішень акціонерами. <p>Всі ці кроки спрямовані на виконання державних вимог, створення переконливої стратегії для роздрібного бізнесу, підготовку банку до приватизації та обґрунтоване вирішення питання аргументів «на користь» та «проти».</p>

Джерело: самостійна розробка автора

Таким чином, перспективна стратегія розвитку банку орієнтуватиметься на три складові: створення сильного конкурентоспроможного банку за рахунок розширення асортименту банківських продуктів, а також організаційну та трансформацію та цифровізацію; забезпечення спроможності сплачувати дивіденди та фінансової стабільності за рахунок зміцнення профільного бізнесу, зростання доходності за рахунок нових споживачів банківських послуг, забезпечення фінансової стабільності та прозорості функціонування банку; перетворення банку АТ КБ «Приватбанк» на життєздатний об'єкт інвестування

за рахунок зростання прибутковості та інвестиційної привабливості банківського бізнесу.

На підставі ключових компонентів стратегічних альтернатив управління фінансовою стійкістю банку АТ КБ «Приватбанк» була створена схема реалізації цих стратегічних альтернатив. Зазначена схема представлена на рисунку 3.4.

Рисунок 3.4. Схема реалізації стратегічних альтернатив управління фінансовою стійкістю АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: самостійна розробка автора

У стратегічній діяльності КБ «ПриватБанк» на 2020 рік, яка відображена у річному звіті за попередній період, передбачено посилення статусу банку як привабливої інвестиційної установи. Це досягатиметься за допомогою

реалізації ініціатив, спрямованих на підняття конкурентоспроможності та перехід на новий рівень.

Однією з ключових мет є збільшення масштабів бізнесу, підвищення прибутковості та ефективності. У цьому контексті, банк акцентує увагу на поліпшенні гнучкості, швидкості та орієнтації на клієнта. Впровадження новітніх технологій та розвиток персоналу відповідно до сучасних вимог становитимуть частину стратегії. Ці зміни мають призвести до створення додаткової вартості для банку і сприяти його подальшій приватизації, як зображено на рисунку 3.5. та додатку К.

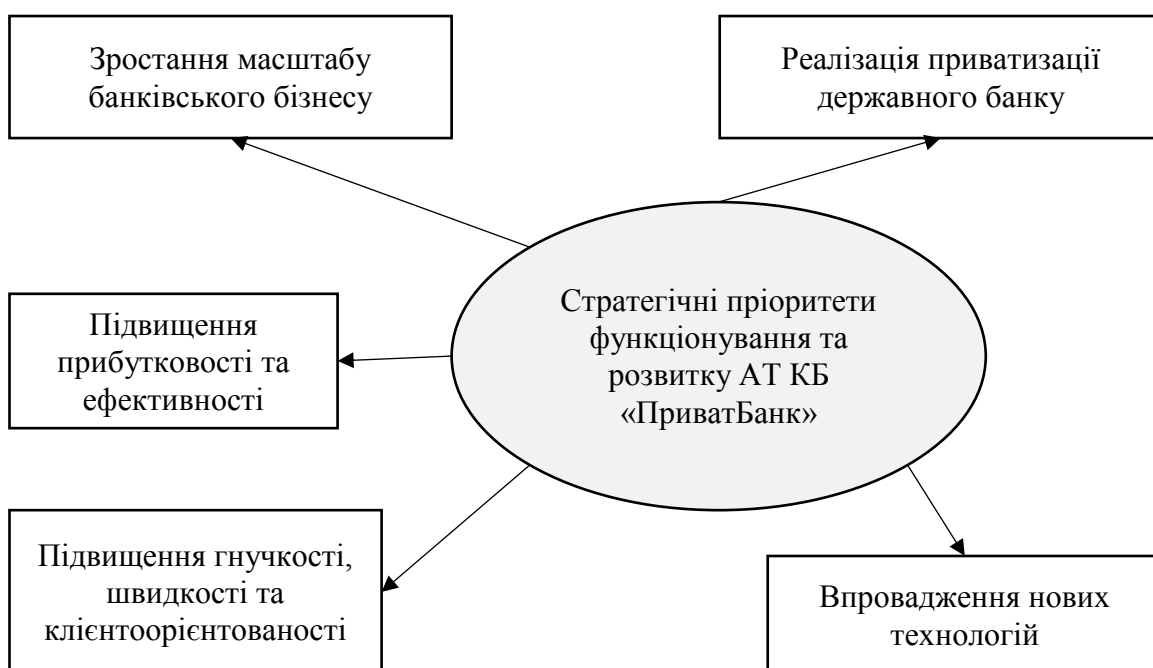

Рисунок 3.5. Стратегічні пріоритети функціонування та розвитку АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: самостійна розробка автора

Реалізація стратегічних альтернатив управління фінансовою стійкістю для АТ КБ «ПриватБанк» є обґрунтованою, оскільки принципи системи контролю варто базувати на передбаченні ризиків та їхньому запобіганні, а не на ліквідації їх наслідків. Досягнення цілей, вирішення завдань та виконання функцій фінансового контролінгу визначається використанням відповідних методів та інструментів, класифікованих за сферою застосування (інформація,

планування, аналіз, облік, контроль і моніторинг) та рівнем управління (стратегічний, тактичний та оперативний).

Важливо відзначити, що, як і інші комерційні банки в Україні та інші підприємства, АТ КБ «ПриватБанк» має робити свої стратегічні вибори в умовах невизначеності, непередбачуваності та різних загроз і небезпек. Саме тому важливо створити компоненти стратегічних альтернатив управління фінансовою стійкістю, як зображено на рисунку 3.6.

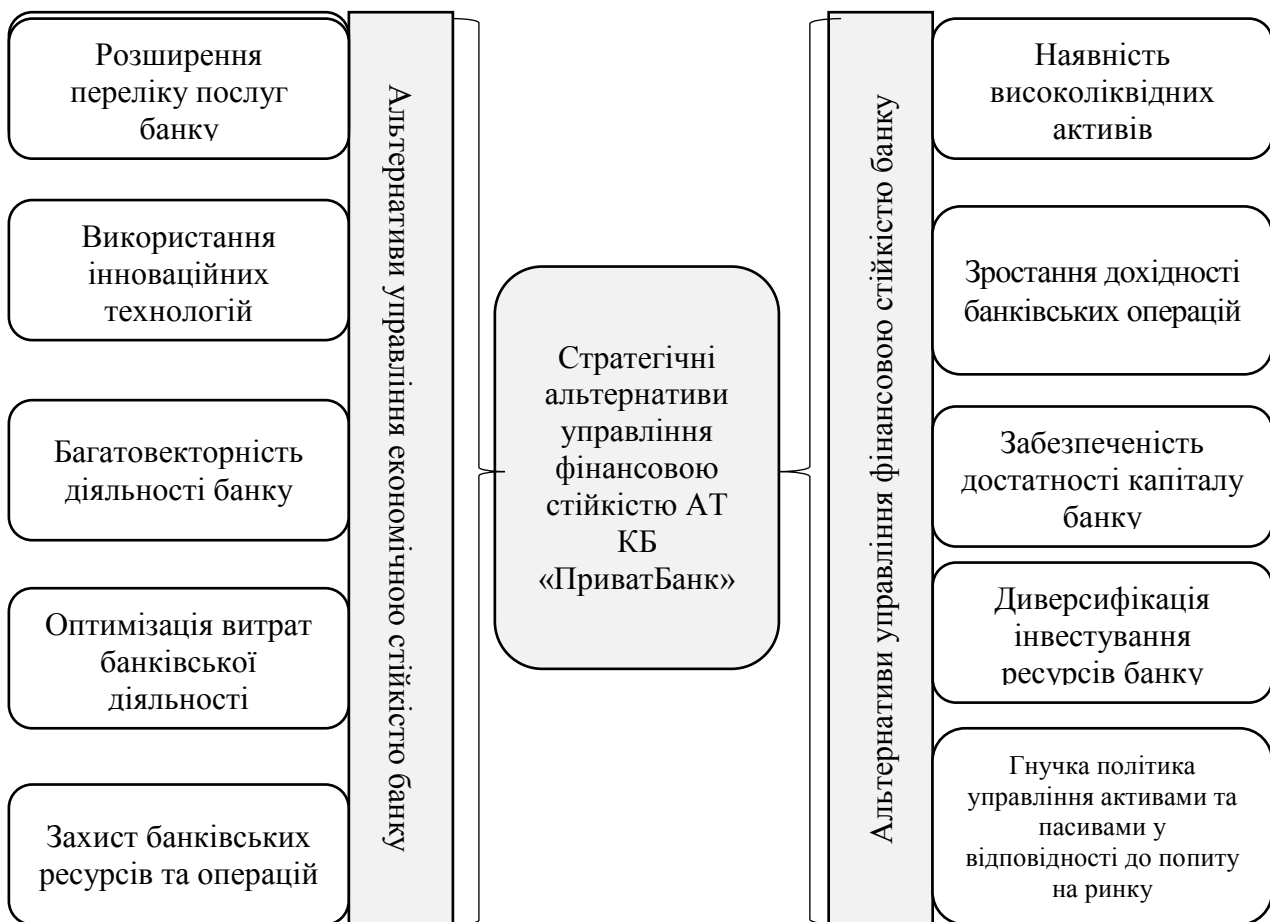

Рисунок 3.6. Стратегічні альтернативи управління фінансовою стійкістю АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: самостійна розробка автора

Впровадження стратегічних альтернатив управління фінансовою стійкістю в практичній діяльності АТ КБ «ПриватБанк» має на меті більш ефективно захищати основні ресурси банку та створювати сприятливі умови для стабільного та перспективного розвитку банківського сектору. Це

стратегічне планування охоплює всі аспекти управлінської діяльності та рівні системи управління банку, пов'язані з впровадженням розроблених стратегій для забезпечення стійкості банку. Важливо відзначити, що цей процес також включає нагляд за реалізацією стратегій та досягненням визначених результатів.

Отже, складові та схема стратегічних альтернатив управління фінансовою стійкістю АТ КБ «ПриватБанк» призначені для подолання потенційних та існуючих негативних впливів на стан стійкості банку. Ці стратегії мають посилюватися тактичними і оперативними заходами, які формалізуються відповідними організаційними планами, цільовими комплексними програмами, сітковими графіками та розробкою стратегічних карт розвитку діяльності банку.

3.3 Моделювання стратегічних орієнтирів управління фінансовою безпекою АТ КБ «Приватбанк»

Система оцінки та аналізу фінансової безпеки комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк» функціонує під впливом різноманітних чинників, як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Отже, для здійснення ефективної оцінки та аналізу фінансової безпеки банку необхідне чітке формулювання завдань та функцій цієї системи. Агрегована модель управління фінансовою безпекою комерційного банку включає чотири основних блоки, які представлені на рис. 3.7. Дана модель включає наступні етапи: інформаційно-статистичний етап, етап діагностики, етап моніторингу та етап управлінських заходів [1].

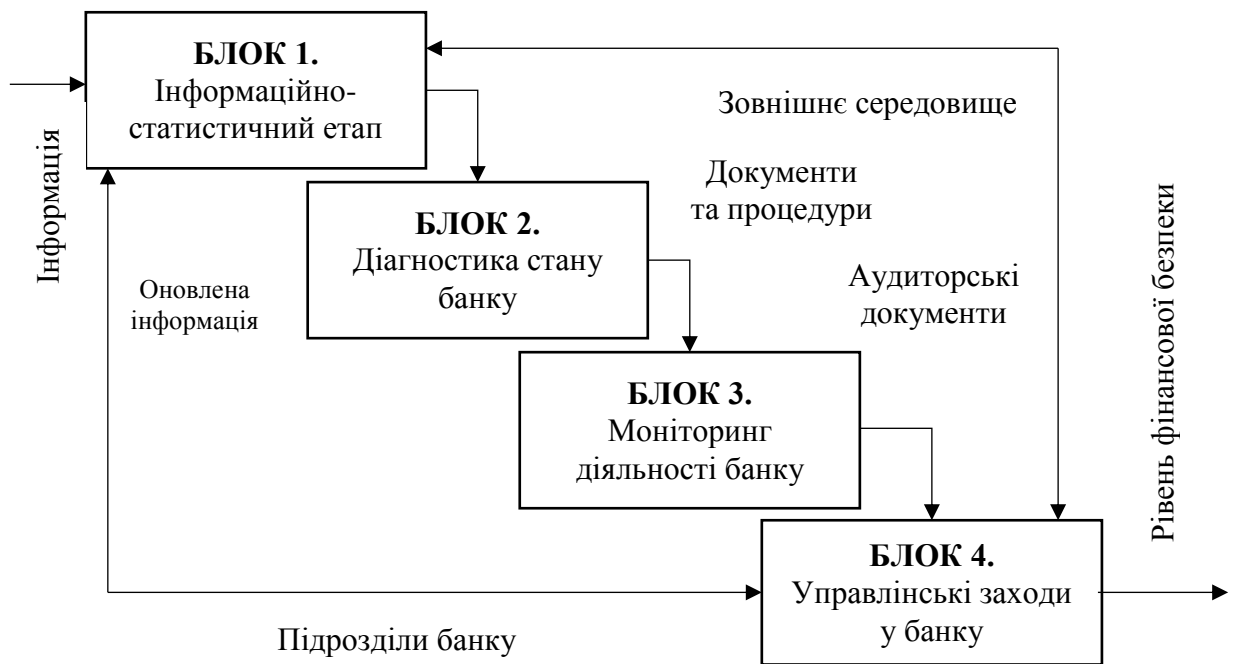

Рисунок 3.7. Модель управління фінансовою безпекою комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: самостійна розробка автора

Здійснимо дослідження основних блоків даної моделі:

БЛОК 1. Інформаційно-статистичний етап передбачає збір даних для подальшого дослідження. Основну інформацію про діяльність комерційного банку необхідно брати із статистичної звітності, даних Інтернет джерел, сайту НБУ. На цьому етапі важливо систематично збирати фінансові дані, які включають звіти про прибуток і збитки, баланс, кредитний портфель, ризики та інші ключові фінансові показники банку.

Аналіз цих даних дозволяє отримати уявлення про фінансовий стан та стан фінансової безпеки комерційного банку. Даний етап є підготовчий до подальших етапів та визначає можливості реалізації діагностики фінансового стану комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк».

БЛОК 2. Діагностика стану банку. Ключовою характеристикою функціонування та розвитку комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк» є наявність клієнтської бази (депозитні та кредитні операції), дохідність (процентні та комісійні, а також інвестиційні доходи) та прибутковість через визначення показників рентабельності.

Прибуток є ключовим показником для оцінки стійкості банківської установи. Доходи і витрати є основними факторами, що визначають рівень прибутку банку. Для кредитної установи, такої як АТ КБ «ПриватБанк», важливою частиною доходів є процентний та комісійний дохід.

Аналіз динаміки чистого прибутку, процентних та комісійних доходів АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 3.6), вказує на тенденцію до їх зростання. Дослідження процентних та комісійних витрат АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 3.7), порівняно з показниками основних видів доходу, відображає виваженість ресурсної політики банку.

Позитивна динаміка приросту процентних доходів засвідчує зростання ефективності використання кредитного інструментарію залучення коштів, проте негативна динаміка приросту комісійних доходів свідчить неефективність системи обслуговування, що була сформована у комерційному банку в останні роки. Зазначене негативно вплинуло на зниження обсягу та від'ємний показник приросту чистого прибутку досліджуваного комерційного банку.

Таблиця 3.6

Процентні та комісійні доходи комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк»
за період 2018-2022 рр., млн.грн.

Показники	2018	2019	2020	2021	2022
Процентні доходи	30 754	33 841	33 563	35 854	43 686
Темп приросту, %		10,04%	-0,82%	6,83%	21,84%
Комісійні доходи	19 590	24 575	27 649	35 057	32 945
Темп приросту, %		25,45%	12,51%	26,79%	-6,02%
Чистий прибуток	12798	32609	24302	35050	30198
Темп приросту, %		154,80%	-25,47%	44,23%	-13,84%

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Таблиця 3.7

Процентні та комісійні витрати комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк»
за період 2018-2022 рр., млн.грн.

Показники	2018	2019	2020	2021	2022
Процентні витрати	14 002	14 174	11 961	6 537	3 768
Темп приросту, %		1,23%	-15,61%	-45,35%	-42,36%
Комісійні витрати	4 402	6 386	8 888	11 840	12 505
Темп приросту, %		45,07%	39,18%	33,21%	5,62%

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Результати дослідження процентних витрат засвідчують від'ємне значення показника приросту, що обумовлює економію та оптимізацію витрат пов'язаних із кредитування споживачів, поряд із цим зростають комісійні витрати при зниженні темпу приросту доходів, що засвідчує неефективність розрахунково-касового обслуговування споживачів даного комерційного банку.

Зобов'язання банку відіграють важливу роль в структурі його ресурсів і представляють собою основне джерело формування ресурсної бази. Аналіз структури та динаміки ресурсної бази АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 3.8) дозволяє визначити стабільність строкових коштів, частка яких зростає. Це свідчить про те, що ліквідність банку підвищується, і зменшується залежність від міжбанківських позик.

Таблиця 3.8

Динаміка основних видів ресурсів комерційного банку АТ КБ
«ПриватБанк» за період 2018-2022 рр., млн.грн.

Показники	2018	2019	2020	2021	2022
Кошти юридичних осіб строкові	11526	12208	13174	17534	16071
Кошти юридичних осіб на вимогу	32475	39884	36501	28093	27304
Кошти фізичних осіб строкові	93641	93462	161831	125123	246288
Кошти фізичних осіб на вимогу	93409	95067	101202	154553	182307
Всього	231051	240621	312708	325303	471970

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Результати дослідження засвідчують зростання розміру залучених

ресурсів комерційного банку, що позитивно впливає на динаміку фінансових результатів даного банку. Найбільший приріст спостерігається в розрізі зростання коштів фізичних осіб на вимогу (у 2,61 разів) та коштів фізичних осіб строкових (у 1,95 разів).

Побудуємо економетричну модель впливу наявності фінансових ресурсів комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк» на фінансові результати його діяльності.

Основні показники фінансових результатів, такі як прибуток банку (y_1), процентні доходи (y_2), комісійні доходи (y_3), процентні витрати (y_4), комісійні витрати (y_5), розглядаються як ендогенні (залежні) змінні в моделі.

Показники основних видів ресурсів банку, такі як кошти юридичних осіб строкові (x_1), кошти юридичних осіб на вимогу (x_2), кошти фізичних осіб строкові (x_3), кошти фізичних осіб на вимогу (x_4), є екзогенними (незалежними) змінними запропонованої моделі.

З урахуванням змісту кожного з обраних показників та їх можливих взаємозв'язків, модель формування фінансових результатів банку може бути побудована у вигляді системи економетричних рівнянь (3.1):

$$\begin{cases} y_1 = f y_2, y_3, y_4, y_5, \\ y_2 = f y_4, x_1, x_2, x_3, \\ y_3 = f y_5, x_1, x_2, x_4, \\ y_4 = f y_2, x_1, x_2, x_4, \\ y_5 = f y_3, x_1, x_2, x_3, \end{cases} \quad (3.1)$$

Модель для формування фінансових результатів банку АТ КБ «ПриватБанк» представляє собою модифіковану версію структурної форми. Перше рівняння в цій системі можна розглядати як звичайне рівняння множинної регресії, тоді як решта рівнянь (від другого до п'ятого) є типовими рівняннями структурної форми.

Система одночасних рівнянь у структурній формі дозволяє визначити, як зміни в будь-якій екзогенній змінній впливають на ендогенні змінні. Ефективне

банку. Таким чином, ця система може бути використана для вирішення задачі багатокритеріальної оптимізації. Для апробації системи (3.4) були використані середні значення незалежних змінних:

Ендогенні (залежні) змінні: $Y_1 = 27803$ млн.грн.; $Y_2 = 36117$ млн.грн.; $Y_3 = 27956$ млн.грн.; $Y_4 = 10117$ млн.грн.; $Y_5 = 8955$ млн.грн.

Екзогенні (незалежні) змінні: $X_1 = 14103$ млн.грн.; $X_2 = 32912$ млн.грн.; $X_3 = 146109$ млн.грн.; $X_4 = 126117$ млн.грн.

Розбіжність від середніх значень не перевищує 0,01%, що дозволяє в подальшому проводити точний прогноз фінансових результатів банку.

БЛОК 3. Моніторинг діяльності банку. Моніторинг є необхідним елементом системи управління ризиками, призначений для своєчасного виявлення та відстеження рівнів ризиків. Організаційно ця система охоплює відділи банку, що проводять спостереження, формує інформаційно-аналітичну базу, використовує методичні положення для обробки зібраної інформації, методів оцінки валютних ризиків, прогнозу та механізму оперативного прийняття рішень щодо оптимального впливу на ймовірні ризики з метою їх мінімізації чи уникнення. Це відбувається відповідно до обраної політики банку, сприяючи поліпшенню фінансових результатів банківської установи. Пропоновану систему внутрішнього моніторингу діяльності комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк» представимо на рисунку 3.8.

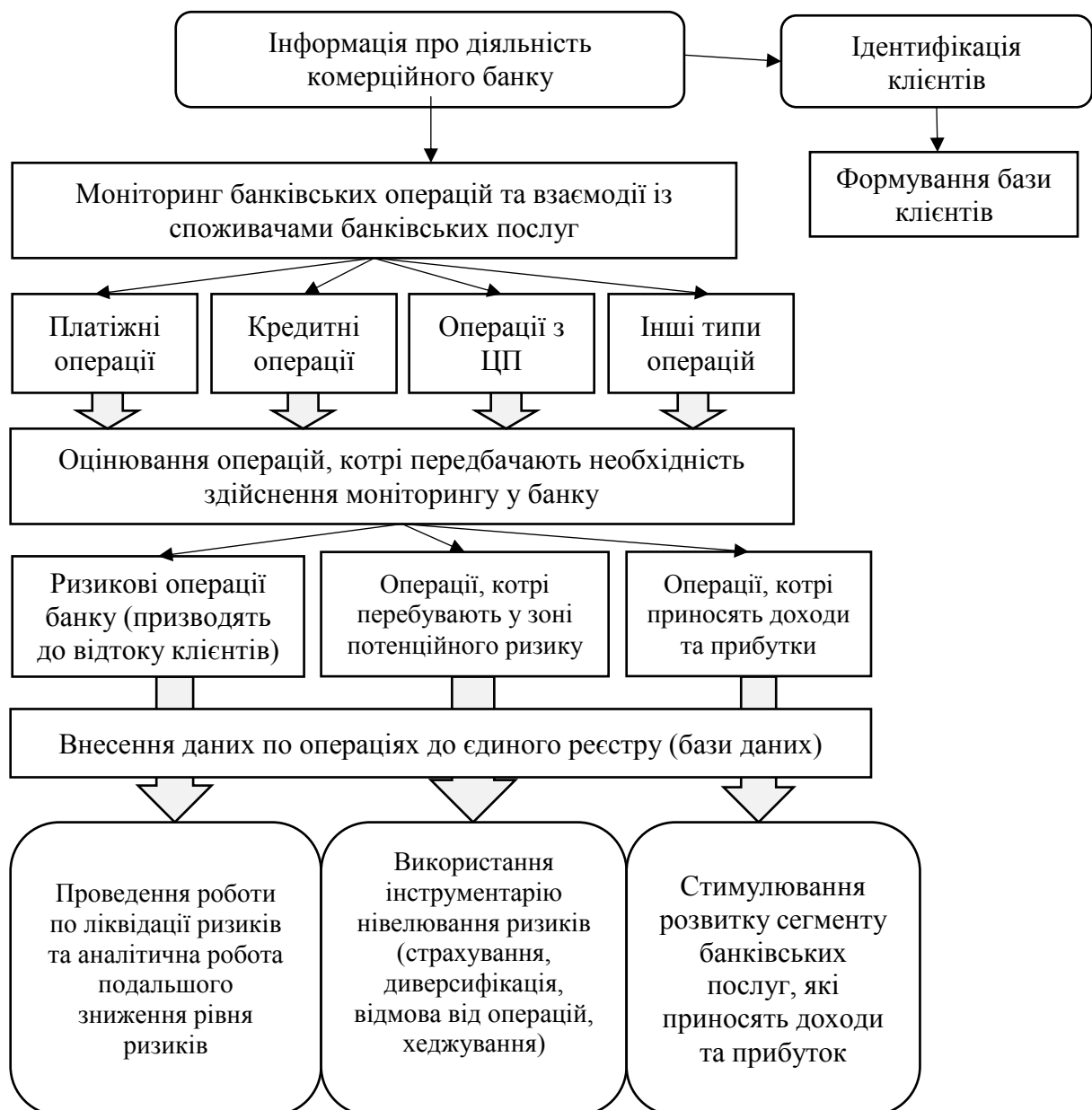

Рисунок 3.8. Блок-схема реалізація моніторингу банківських операцій у комерційному банку АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: самостійна розробка автора

В цілому, моніторинг діяльності банку дає можливість ідентифікувати ризики та проводити заходи з метою їх нівелювання у стратегічному періоді.

БЛОК 4. Управлінські заходи банку. На заключному етапі дослідження передбачається розробка та вибір стратегічних альтернатив на підставі отриманих результатів оцінки фінансової стійкості комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк». Цей процес включає формування сценаріїв для забезпечення фінансової безпеки, прийняття рішень та вибір оптимальної стратегії, а також

оцінку ефективності прийнятих рішень. Даний процес включає кілька ключових кроків для забезпечення оптимального вибору напрямку дій [45, с.149].

Формування сценаріїв: важливим етапом є розробка різних сценаріїв, що відображають різні можливі шляхи розвитку подій в економічному та фінансовому середовищі. Ці сценарії можуть враховувати різні рівні ризику, зміну валютних курсів, процентних ставок тощо.

Прийняття рішень: на основі розгляду різних сценаріїв приймаються рішення щодо того, яка стратегія буде найбільш доцільною в конкретних умовах. Це може включати в себе розробку механізмів мінімізації ризиків, оптимізації портфеля активів та пасивів, а також визначення стратегій фінансового забезпечення.

Вибір оптимальної стратегії: на основі прийнятих рішень визначається оптимальна стратегія, спрямована на забезпечення фінансової стійкості банку в умовах ринкової нестабільності. Це може включати такі аспекти, як диверсифікація портфеля, залучення додаткового капіталу, розробка резервних планів тощо.

Оцінка ефективності прийнятих рішень: після впровадження стратегій важливо провести систематичну оцінку їх ефективності. Це дозволяє визначити, наскільки успішно були досягнуті поставлені фінансові цілі та які корективи можуть бути введені для подальшого поліпшення стратегії.

Зазначені кроки спрямовані на створення надійного плану дій для забезпечення фінансової стійкості банку АТ КБ «ПриватБанк» та врахування можливих ризиків і невизначеностей у фінансовому середовищі.

Висновки до розділу 3

Для удосконалення механізмів державного регулювання діяльності банків та банківського нагляду з метою підвищення загального рівня фінансової стійкості необхідно здійснити ряд заходів, зокрема:

1. Органам державної влади (виконавчої та законодавчої) важливим є розроблення Концепцію розвитку банківської системи, а також впорядкувати

банківське законодавство. НБУ необхідним є зосередження уваги на подальшому розвитку ризик-орієнтованого нагляду і сфері поточного банківського нагляду. Для комерційного ж банку АТ КБ «Приватбанк» найбільш важливим завданням є активна участь в здійсненні обговорення ключових проектів законодавчо-нормативних актів НБУ щодо питань банківського нагляду і регулювання та формувати власну позицію щодо удосконалення регуляторної політики.

2. Важливим є забезпечення фінансової стійкості та подальше зростання показників фінансового стану комерційного банку, що вбачається в побудові раціональної стратегії розвитку кредитно-банківської установи із акцентуванням уваги на діючі особливості державного регулювання банківського сектору, зокрема. Перспективна стратегія розвитку банку орієнтуватиметься на три складові: створення сильного конкурентоспроможного банку за рахунок розширення асортименту банківських продуктів, а також організаційну та трансформацію та цифровізацію; забезпечення спроможності сплачувати дивіденди та фінансової стабільності за рахунок зміцнення профільного бізнесу.

3. Для покращення регулятивної функції банку пропонується впровадження моделі управління фінансовою безпекою комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк», яка передбачає наявність взаємопов'язаних блоків: інформаційно-статистичний етап, діагностика стану банку, моніторинг діяльності банку, управлінські заходи у банку. Модель дозволяє здійснити аналіз структурних компонентів фінансової безпеки комерційного банку, вивчити вплив показників на загальний рівень фінансової безпеки цього банку, провести моделювання сценаріїв розвитку обраних показників та обґрунтувати вибір належної стратегії для забезпечення фінансової безпеки комерційного банку.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

4.1. Охорона праці у комерційному банку АТ КБ «Приватбанк»

Охорона праці у комерційному банку АТ КБ «Приватбанк» починається з організації управління охороною праці. Керівник банку створює в кожному структурному підрозділі і на робочому місці умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

Штат служби охорони праці АТ КБ «Приватбанк» складається з одного працівника (інженера з охорони праці), відповідального за безпеку трудової діяльності та за сумісництвом заступника начальника відділення. Відповідальність за розроблення положень, типових інструкцій та інших нормативних документів з питань охорони праці та своєчасного доведення їх до відома працівників покладається на працівника, відповідального за безпеку праці та профспілковий комітет [29].

Досліджуючи фінансування заходів охорони праці у комерційному банку АТ КБ «Приватбанк» необхідно відмітити, що спрямовується 0,5% від фонду оплати праці компанії (таблиця 4.1)

Таблиця 4.1

Фінансування заходів охорони у комерційному банку АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр., млн.грн.

Показник	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
ФОП, млн.грн.	4402	6386	8192	8904	10096
Сума фінансування заходів охорони праці 0,5% від ФОП, млн.грн.	22,01	31,93	40,96	44,52	50,48
Відхилення фінансування заходів охорони праці, млн.грн.	-	9,92	9,03	3,56	5,96

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності АТ КБ «Приватбанк»

Досліджуючи обсяги фінансування заходів з охорони праці у АТ КБ «Приватбанк» необхідно відмітити динаміку до зростання загального обсягу фінансування, зокрема якщо у базовому періоді 2018 році показник становив 22,01 млн.грн., то у звітному 2022 році складає 50,48 млн.грн., відповідний

показник зростає за останні два роки на 5,96 млн.грн.

За працівниками, які втратили працездатність у зв'язку з нещасним випадком у зв'язку із професійним захворюванням, зберігаються місце роботи та середня заробітна плата на весь період до відновлення працездатності або до встановлення стійкої втрати професійної працездатності. У разі неможливості виконання потерпілим попередньої роботи проводяться його навчання і перекваліфікація, а також працевлаштування відповідно до медичних рекомендацій. Розслідування профзахворювань проводиться із наступним наданням висновків профспілковим комітетом комерційного банку АТ КБ «Приватбанк».

У комерційному банку АТ КБ «Приватбанк» ведуть облік випадків травматизму із тимчасовою втратою працездатності, причому за останній рік таких зафіксовано не було.

Нормативно-правові акти банку відповідають необхідному переліку, враховуючи специфіку умов праці установи та відсутність видів робіт із підвищеною небезпекою.

Варто відмітити, що для більш наочного уявлення укладачам Колективного договору слід конкретизувати список протипожежного інвентаря, засобів механізації, автоматизації та іншого обладнання. Куточок охорони праці у відділенні банку представлений копіями документів, які складають нормативно-правову базу забезпечення безпеки праці та знаходиться на другому поверсі у кабінеті, що займає сектор роздрібного обслуговування малого та середнього бізнесу [31, с.109].

Особлива увага приділяється забезпеченню протипожежної безпеки - на кожному поверсі вивішені план евакуації на випадок надзвичайної ситуації. При влаштуванні на роботу потенційний співробітник прослуховує інструктаж з охорони праці та підписує заяву про ознайомлення з охороною праці комерційного банку АТ КБ «Приватбанк».

Щорічний планово-попереджувальний ремонт системи протипожежного захисту включає в себе роботи, при яких проводиться повна ревізія та наладка всіх приладів, вузлів, і блоків системи, незалежно від їх технічного стану.

4.2. Моделювання уразливості банківської установи до впливу ситуацій воєнного стану

Надзвичайна ситуація – обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинених катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності [53, с.109].

Існують різні види та рівні НС, які слід дослідити, зокрема:

НС техногенного характеру – це промислові, транспортні аварії (катастрофи) з вибухом, пожежі, аварії з викидом небезпечних хімічних, радіоактивних, біологічних речовин, раптове руйнування споруд і будівель, аварії на інженерних мережах, гідродинамічні аварії на греблях, дамбах тощо.

Воєнні НС – пов'язані з наслідками застосування зброї масового ураження або звичайних засобів ураження, під час яких виникають вторинні фактори ураження населення внаслідок зруйнування атомних і гідроелектричних станцій, складів і сховищ радіоактивних і токсичних речовин, нафтопродуктів, вибухівки тощо.

Надзвичайна ситуація впливає на велику кількість структурних елементів соціальної системи, причому таким чином, що функції цих елементів істотно змінюються. Це говорить про те, що якість відображення тієї чи іншої ситуації як надзвичайної багато в чому залежить від специфіки соціальних груп, спільнот, організацій, на які ця ситуація впливає, а також соціальних груп,

організацій, які задіяні в ліквідації наслідків такої ситуації. Для правильної оцінки виникаючих подій і явищ існують критерії для віднесення ситуації, яка виникає, до надзвичайної: часовий, соціально-психологічний, соціально-політичний, економічний, організаційно управлінський [19, с.107].

Надзвичайна ситуація має такі ознаки: несподіваність; невизначеність наслідків; складність прийняття рішень; негативний вплив на фізичний і психологічний стан людини; екологічні і економічні збитки; значні часові витрати на проведення евакуаційно-рятувальних робіт і ліквідацію наслідків.

В аспекті безпеки життєдіяльності, банки (в тому числі і АТ КБ «Приватбанк») в умовах надзвичайних ситуацій приділяють особливу увагу заходам, спрямованим на забезпечення безпеки працівників та клієнтів. Нижче наведено конкретні аспекти цієї діяльності [61, с.109-111]:

1. Плани евакуації та тренування:

- розробка та регулярне оновлення планів евакуації для працівників та клієнтів в разі надзвичайних ситуацій;
- проведення тренувань та навчання персоналу з дій в умовах екстрених ситуацій.

2. Захист від зараження та санітарні заходи:

- забезпечення необхідних засобів індивідуального захисту для працівників;
- впровадження санітарних норм та правил для зменшення ризику зараження в разі епідемії чи пандемії.

3. Організація робочих місць:

- розташування робочих місць з урахуванням можливості мінімізації ризиків для працівників;
- забезпечення відстані між робочими місцями та встановлення бар'єрів для зменшення ризиків фізичного контакту.

4. Онлайн-режим роботи:

- заохочення використання віддалених робочих можливостей для тих працівників, чий обов'язки дозволяють працювати з віддаленої локації;

- забезпечення технічної підтримки для безпечного використання віддалених робочих інструментів.

5. Санітарні інструкції для клієнтів:

- розробка та розміщення санітарних інструкцій для клієнтів, які відвідують банківські установи, з метою забезпечення їхньої безпеки.

6. Моніторинг здоров'я працівників:

- здійснення регулярного моніторингу здоров'я працівників та встановлення процедур для виявлення можливих симптомів захворювання.

7. Співпраця з органами охорони здоров'я:

- співпраця з місцевими органами охорони здоров'я для виконання рекомендацій та інструкцій щодо запобігання захворювань.

Дані заходи спрямовані на забезпечення максимальної безпеки працівників та клієнтів у надзвичайних ситуаціях, де загрожує небезпека для життя та здоров'я.

Висновки до розділу 4

Резюмуючи результати дослідження представлені у четвертому розділі кваліфікаційної роботи слід відмітити наступне.

1. Згідно з Законом України «Про охорону праці» в АТ КБ «ПриватБанк» створено службу з охорони праці, яка підпорядкована безпосередньо керівнику. Згідно статті 23 Закону, функції цієї служби виконує інженер з охорони праці, який пройшов перевірку знань з охорони праці.

Досліджуючи фінансування заходів охорони праці в АТ КБ «ПриватБанк» слід відмітити, що на дані заходи спрямовується 0,5% від загального фонду оплати праці комерційного банку нарахованого у попередньому періоді.

2. Надзвичайна ситуація впливає на велику кількість структурних елементів соціальної системи, причому таким чином, що функції цих елементів істотно змінюються. Це говорить про те, що якість відображення тієї чи іншої ситуації як надзвичайної багато в чому залежить від специфіки соціальних груп, спільнот, організацій, на які ця ситуація впливає, а також соціальних груп,

організацій, які задіяні в ліквідації наслідків такої ситуації. Для правильної оцінки виникаючих подій і явищ існують критерії для віднесення ситуації, яка виникає, до надзвичайної: часовий, соціально-психологічний, соціально-політичний, економічний, організаційно управлінський.

В аспекті безпеки життєдіяльності, банки (в тому числі і АТ КБ «Приватбанк») в умовах надзвичайних ситуацій приділяють особливу увагу заходам, спрямованим на забезпечення безпеки працівників та клієнтів. Нижче наведено конкретні аспекти цієї діяльності: 1. Плани евакуації та тренування; 2. Захист від зараження та санітарні заходи; 3. Організація робочих місць; 4. Онлайн-режим роботи; 5. Санітарні інструкції для клієнтів; 6. Моніторинг здоров'я працівників; 7. Співпраця з органами охорони здоров'я.

Дані заходи спрямовані на забезпечення максимальної безпеки працівників та клієнтів у надзвичайних ситуаціях, де загрожує небезпека для життя та здоров'я.

ВИСНОВКИ

Резюмуючи результати дослідження представлені у даній кваліфікаційній роботі слід представити основні висновки та рекомендації, щодо здійснення даного наукового дослідження. Зокрема:

1. Банківська діяльність представляє собою специфічний тип комерційної діяльності, який може бути виконаний виключно банківськими установами відповідно до визначень банківського законодавства, після реєстрації банку та отримання ліцензії від Національного банку. Банківська діяльність охоплює різні банківські послуги, які банк надає своїм клієнтам. Ці послуги включають активні операції, пасивні операції та послуги, пов'язані з комісійними винагородами.

Паралельно з вищенаведеними видами послуг, банки, а в певних випадках і інші юридичні особи, можуть надавати інші фінансові послуги, пов'язані з основними аспектами банківської діяльності, за умови укладення агентських угод з іншими юридичними особами. Інноваційними видами послуг є: безконтактна оплата; біометрична ідентифікація; цифрові гаманці та QR-коди; інтернет речі; криптовалюти.

2. Державне регулювання діяльності внутрішніх банків включає широкий спектр заходів, які здійснюють відповідні державні органи з метою забезпечення стабільності та ефективності банківської сфери та мінімізації негативних впливів різноманітних ризиків. Основною метою регулювання в банківській галузі є підвищення рівня надійності та стабільності всієї банківської системи, а також захист інтересів кредиторів і вкладників. Україна доручила виконання функцій банківського нагляду Національному банку України.

3. При дослідженні структури нормативно-правового регулювання банківської діяльності в Україні важливо відзначити чотири взаємопов'язаних рівні (Конституція України, Закони України, регулятивні правила та норми, роз'яснення та коментарі регулюючих органів). Закони України, які регулюють банківську систему, можна розділити на загальні та спеціальні. Загальні норми

законів використовуються, коли спеціальні норми не встановлюють інших правил чи обмежень, або у випадку, коли спеціальне регулювання є суперечливим і недосконалим.

4. Об'єктом дослідження виступав комерційний банк – один із лідерів банківського сектору України – АТ КБ «Приватбанк» – кредитно-банківська установа, яка надає широкий спектр банківських послуг, є інноватором у банківській сфері України.

Підсумовуючи результати дослідження основних фінансово-економічних показників діяльності банку необхідно відмітити те, що збільшуються активи, власний капітал, кредитний та депозитний портфель банку, зростають процентні доходи та чистий прибуток. Поряд із цим, негативною є тенденція, яка склалася протягом останніх двох років, коли спостерігається поступовий спад показників через війну України із рф та її негативні наслідки для банківської сфери.

5. Аналізуючи показники фінансового стану банку слід відмітити позитивні моменти зростання ключових показників фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та рентабельності досліджуваного комерційного банку, що впливає на наявність позитивних фінансових результатів та зростання активів, власного капіталу банку.

Дослідивши фінансові результати важливо відмітити, що комерційний банк АТ КБ «Приватбанк» за період 2018-2022 рр. нарощує рівень прибутку та забезпечує зростання рентабельності капіталу та активів банку, що позитивно впливає на його результативність. Позитивним є поряд із зростання прибутковості приріст рентабельності власного капіталу банку (ROE).

6. Здійснивши діагностику основних показників (нормативів) фінансової стійкості банку важливо відзначити те, що у 2022 році рівень регулятивного капіталу комерційного банку зріс, і в порівнянні з 2018 роком це збільшення склало 50823 млн. грн. Порівнюючи з 2021 роком, можна відзначити позитивну тенденцію у зростанні рівня регулятивного капіталу на майже 22 млрд. грн., що свідчить про підвищення здатності банків забезпечити захист вкладів та

фінансову стійкість своєї діяльності.

У більшості нормативи стабільності функціонування досліджуваної кредитно-банківської установи виконуються, що позитивно впливає на фінансову стійкість та платоспроможність комерційного банку.

7. Для удосконалення механізмів державного регулювання діяльності банків та банківського нагляду з метою підвищення загального рівня фінансової стійкості необхідно здійснити ряд заходів, зокрема:

Органам державної влади (виконавчої та законодавчої) важливим є розроблення Концепцію розвитку банківської системи, а також впорядкувати банківське законодавство. НБУ необхідним є зосередження уваги на подальшому розвитку ризик-орієнтованого нагляду і сфері поточного банківського нагляду. Для комерційного ж банку АТ КБ «Приватбанк» найбільш важливим завданням є активна участь в здійсненні обговорення ключових проектів законодавчо-нормативних актів НБУ щодо питань банківського нагляду і регулювання та формувати власну позицію щодо удосконалення регуляторної політики.

8. Важливим є забезпечення фінансової стійкості та подальше зростання показників фінансового стану комерційного банку, що вбачається в побудові раціональної стратегії розвитку кредитно-банківської установи із акцентуванням уваги на діючі особливості державного регулювання банківського сектору, зокрема.

Перспективна стратегія розвитку банку орієнтуватиметься на три складові: створення сильного конкурентоспроможного банку за рахунок розширення асортименту банківських продуктів, а також організаційну та трансформацію та цифровізацію; забезпечення спроможності сплачувати дивіденди та фінансової стабільності за рахунок зміцнення профільного бізнесу, зростання доходності за рахунок нових споживачів банківських послуг, забезпечення фінансової стабільності та прозорості функціонування банку; перетворення банку АТ КБ «Приватбанк» на життєздатний об'єкт інвестування за рахунок зростання прибутковості та інвестиційної привабливості

банківського бізнесу.

Впровадження стратегічних альтернатив управління фінансовою стійкістю в практичній діяльності АТ КБ «ПриватБанк» має на меті більш ефективно захищати основні ресурси банку та створювати сприятливі умови для стабільного та перспективного розвитку банківського сектору.

9. Для покращення регулятивної функції банку пропонується впровадження моделі управління фінансовою безпекою комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк», яка передбачає наявність взаємопов'язаних блоків: інформаційно-статистичний етап, діагностика стану банку, моніторинг діяльності банку, управлінські заходи у банку. Модель дозволяє здійснити аналіз структурних компонентів фінансової безпеки комерційного банку, вивчити вплив показників на загальний рівень фінансової безпеки цього банку, провести моделювання сценаріїв розвитку обраних показників та обґрунтувати вибір належної стратегії для забезпечення фінансової безпеки комерційного банку АТ КБ «Приватбанк».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арбузов С.Г. Банківська енциклопедія. К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. 504 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти із галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219 с.
3. Березуцький В. В. та ін. Безпека людини у сучасних умовах : монографія. Харків : ФОП Мезіна В. В., 2018. 208 с.
4. Буряк А.В. Теоретичні підходи до визначення змісту банківської діяльності. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=727> (дата звернення: 12.11.2023).
5. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика: Навч. посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364 с
6. Васюренко О.В. Банківські операції: Навч. посіб. 4-те вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2014. 324 с.
7. Ганзюк С. М., Кадирус Т. Д. Державне регулювання та аналіз основних показників діяльності банків в Україні. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2019/34.pdf (дата звернення: 11.11.2023).
8. Гладинець Н.Ю., Густей М.М. Проблеми і перспективи розвитку банківського нагляду в Україні. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск 7. С.722-726.
9. Горденко С. І. Охорона праці в галузі. Цивільний захист : навч.-метод. посіб. 2-ге видання, перероблене і доповнене. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2022. 176 с.
10. Демчук Н.І., Довгаль О.В., Владика Ю.П. Банківські операції: навч.посіб. Дніпро: Пороги, 2017. 460 с.
11. Дребот Н.П., Грудзевич Н.Я. Інноваційна політика банків на ринку банківських послуг. *Економіка та суспільство*. 2021. №33. URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/920> (дата звернення: 15.10.2023).

12. Дубина М. В. Поліваріантність трактувань змісту дефініцій «банківська операція», «банківська послуга», «банківський продукт». Наукові основи економічного розвитку України та світу : кол. моногр. / за заг. ред. О. В. Царенко, С. В. Коляденко, В. П. Ільчука ; М-во освіти і науки України; Акад. муніцип. упр. МОН України, Вінниц. нац. аграр. ун-т, Чернігів. нац. технол. ун-т, Нац. гірн. ун-т. Д. : НГУ, 2014. С. 235–267.

13. Закону України від 15 березня 2022 року № 2120-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 14.10.2023).

14. Кирилюк Д.К. До питання необхідності розробки та прийняття Банківського кодексу в Україні. *Юридичний журнал*. 2016. № 12. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2484> (дата звернення: 15.10.2023).

15. Кльоба Л. Г., Кльоба В. Л., Кльоба Р. Л. Умови та чинники державного регулювання банківської діяльності. *Економіка та держава*. 2013. №9. С. 42-45.

16. Коваль В.С. Механізми державного регулювання банківських установ в сучасних умовах. *Право та державне управління*. 2017. №4 (29). С. 74 – 81.

17. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 2.10.2023).

18. Левицький В. В. Управління фінансовою стійкістю комерційного банку . URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/. (дата звернення: 11.11.2023).

19. Левченка О. Г. Охорона праці та цивільний захист : підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 420 с.

20. Мельничук М.Ю. Достатність капіталу як характеристика фінансової стійкості банку. *Економічні науки*. 2015. № 1. С. 43–49.

21. Михайлюк В. О., Халмурадов Б. Д. Цивільна безпека : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 158 с.

22. Нетрадиційні банківські послуги. URL: <http://www.authorstream.com/Presentation/denisgerasimov75-1762946>. (дата звернення: 7.10.2023).

23. Нетрадиційні банківські послуги: характеристика та перспективи розвитку в Україні. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=42113>. (дата звернення: 9.10.2023).

24. Новікова Л. Ф., Панасейко І. М., Павлова К. І. Проблеми та шляхи вдосконалення інструментів регулювання ліквідності банківської системи. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2018. № 4. С. 93—103.

25. Новосьолова О. С. Ліквідність банку та банківської системи України як індикатор ефективності банківської діяльності. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Економіка і управління*. 2020. Т. 31 (70). № 3 (2). С. 76—82.

26. Огляд банківського сектору. Травень 2023 р. / Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2023-05.pdf?v=4 (дата звернення: 10.10.2023).

27. Опитування про системні ризики фінансового сектору. / Національний банк України. Травень 2023 р. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Risk_Survey_2023-H1.pdf?v=4 (дата звернення: 11.10.2023).

28. Основні показники діяльності банків України. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1> (дата звернення: 22.10.2023).

29. Офіційний сайт комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 11.11.2023 року)

30. Пасічник І. В., Базадзе К. М. Сучасні підходи щодо визначення сутності банківських послуг. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. № 1. С. 126-129.

31. Пожарова О. В. Охорона праці : навчальний посібник. Одеса, 2022. 86

с.

32. Постанова від 24 лютого 2022 року № 19 «Про особливості припинення діяльності банків в умовах воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0019500-22#Text> (дата звернення: 30.10.2023).

33. Постанова Правління Національного банку України від 06 березня 2022 року № 39 «Про врегулювання діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг, небанківських фінансових груп, учасників платіжного ринку, колекторських компаній та юридичних осіб, які отримали ліцензію на надання банкам послуг з інкасації». URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_06032022_39 (дата звернення: 31.10.2023).

34. Постанова Правління Національного банку України від 08 березня 2022 року № 42 «Про використання банками хмарних послуг в умовах воєнного стану в Україні». URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_06032022_39 (дата звернення: 3.11.2023).

35. Постанова Правління Національного банку України від 24.02.2022 р. № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22/conv#n2> (дата звернення: 6.11.2023).

36. Постановою Правління Національного банку України від 26 лютого 2022 року № 24 «Про врегулювання діяльності фінансових установ». URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_26022022_24 (дата звернення: 29.10.2023).

37. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 26.10.2023).

38. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 01 квітня 2022 року № 2180-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text> (дата звернення: 27.10.2023).

39. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#top> (дата звернення: 27.10.2023).

40. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» : Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 21.10.2023).

41. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#top>

42. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 9.10.2023).

43. Прохорова Ю. В., Терновська М. О. Дослідження стану ринку факторингу в Україні. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2020. № 30. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vetp/2010_30/10pyvofi.pdf. (дата звернення: 11.10.2023).

44. Пугач А.М., Демчук Н.І. Державне регулювання банківського сектору в умовах економічної кризи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018.№3. С.38-41.

45. Пугачова В. І., Погореленко Н. П., Христофорова О. М. Розвиток аналітичного інструментарію регулювання ліквідності банків. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2019. Т. 24. Вип. 4. С. 145—150.

46. Путінцева Т. В. Сутність ліквідності комерційних банків. *Вісник Університету банківської справи*. 2019. № 2—3. С. 73—80.

47. Річний звіт Національного банку України 2022. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2022.pdf?v=4 (дата звернення: 21.10.2023).

48. Рішення Правління Національного банку України «Про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію Публічного акціонерного товариства «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк». URL:

https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_25022022_90_rsh_bt. (дата звернення: 3.10.2023).

49. Рішення Правління Національного банку України «Про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію Акціонерного товариства «Міжнародний Резервний Банк». URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_25022022_91_rsh_bt (дата звернення: 19.10.2023).

50. Рябініна Л.М., Нянчук Н.Ю., Ухлічева Л.І. Банківські операції: навчальний посібник. Одеса: ОДЕУ, 2016. 536 с.

51. Савенко Т.В. Структура елементів банківської системи та їх взаємозв'язок. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 24. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2021/6.pdf. (дата звернення: 10.10.2023).

52. Сирота А. І. Поняття «банківська операція» та «кредитна операція банку». *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. №4. С. 127-130.

53. Стручок В.С. Безпека в надзвичайних ситуаціях. Методичний посібник для здобувачів освітнього ступеня «магістр» всіх спеціальностей денної та заочної (дистанційної) форм навчання. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2022. 156 с.

54. Стегней М.І., Мороз І.Ф. Особливості антикризового управління капіталом банку. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, Серія «Економічні науки»*. № 4. 2014. С. 199-206.

55. Стукан І. Ю., Стрижак А. П. Ліквідність банківської системи як індикатор економічної нестабільності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 1. С. 146—152.

56. Тищенко О. І., Тищенко В. В. Напрями регулювання банківської ліквідності за новими стандартами. *Причорноморські економічні студії*. 2020. № 53. С. 188—194.

57. Фурман О.М. Державне регулювання діяльності банків. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2019. № 1 (106). С. 56-62.

58. Череп А. В., Андросова О. Ф. Банківські операції : навч. посіб. К. : Кондор, 2017. 410 с.

59. Чернюк Д. С. Концептуальні основи функціонування світового ринку банківських послуг. *Науковий вісник Херсонського університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. Вип. 7. ч. 1. С. 160–164.

60. Чібісова В. Ю. Проблема забезпечення ефективного регулювання ліквідності банків у сучасних умовах. *Бізнес Інформ*. 2020. № 2. С. 350—357.

61. Чорна Т. М. Цивільний захист : навч. посіб. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2017. 203 с.

62. Шевченко К. Банківська система працює надійно і стабільно попри війну. Чому це не диво та що буде далі? *НВ-Бізнес*. 2 трав. 2022 р. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/kirilo-shevchenko-valyutniy-kurs-cini-tastabilnist-bankivskoj-sistemi-v-ukrajini-50238688.html> (дата звернення: 12.10.2023).

63. Шпильовий В. А. Підходи до класифікації банківських послуг. *Економіка та держава*. 2016. № 1. С. 27–30.

64. Щуревич О.І. Теоретико-методологічні основи банківського регулювання та нагляду в Україні. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2015. Вип. 25.3. С. 338–344.

ДОДАТКИ

Додаток А

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК" Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	26 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		239 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	95 716	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 978
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 389	1 288
Основні засоби	11	5 228	6 074
Інші фінансові активи	12	4 309	2 644
Інші нефінансові активи	13	9 189	9 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		540 596	401 296
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		-	3
Кошти клієнтів	14	471 970	325 303
Інші залучені кошти	15	128	-
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	159
Інші фінансові зобов'язання	16	2 634	3 770
Забезпечення у т.ч.:	17	5 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 280	373
- інше забезпечення		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 271	1 795
Загальна сума зобов'язань		482 807	334 681
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9, 11	(15 168)	(4 091)
Резервні та інші фонди банку	19	11 449	9 696
Накопичений дефіцит		(156 749)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		57 789	66 615
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		540 596	401 296

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи в т.ч.:		43 686	35 854
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	38 905	30 870
- інші процентні доходи	20	4 781	4 984
Процентні витрати	20	(3 768)	(6 537)
Чистий процентний дохід		39 918	29 317
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(15 396)	(856)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		24 522	28 461
Комісійні доходи	22	32 945	35 057
Комісійні витрати	22	(12 505)	(11 840)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		14 655	3 226
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(7 760)	1 017
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119	32
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	2 608	(7 666)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		267	(873)
Витрати на виплати працівникам		(10 096)	(8 904)
Амортизаційні витрати	11	(1 970)	(2 183)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 473)	(2 348)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	(885)	6 464
- адміністративні та операційні витрати	23	(9 588)	(8 812)
Інші доходи	24	2 815	1 286
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(458)	(111)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(164)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	77
Прибуток до оподаткування		34 672	35 067
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(4 474)	(17)
Прибуток за рік		30 198	35 050

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г.Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	2022 рік	2021 рік
Прибуток за рік	30 198	35 050
Інший сукупний дохід		
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		
Фінансові інструменти що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:		
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(14 139)	(1 758)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(119)	(32)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки	3 453	-
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	(207)	(2)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		
Будівлі та земля:		
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки	34	(32)
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу	(6)	6
Загальна сума іншого сукупного доходу	(10 984)	(1 818)
Загальна сума сукупного доходу	19 214	33 232

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020 (як рекламифіковано)	31 грудня 2019 (як рекламифіковано)
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	52 835	49 911	45 894
Кредити та аванси банкам	7	26 243	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	68 218	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		222 277	221 661	152 157
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	93 096	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	129 074	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	107	1 715	875
Поточні податкові активи	21	9 978	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30	155
Інвестиційна нерухомість		1 989	2 933	3 379
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	10	1 288	953	648
Основні засоби	10	6 074	6 689	5 832
Інші фінансові активи	11	2 644	3 448	2 210
Інші нефінансові активи	12	9 713	10 128	10 529
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		7	32	-
Загальна сума активів		401 296	382 525	309 723
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Інші залучені кошти		-	-	7 721
Кошти банків		3	2	201
Кошти клієнтів	13	325 303	312 708	240 621
Відстрочені податкові зобов'язання	21	159	146	121
Інші фінансові зобов'язання	14	3 770	4 059	2 639
Забезпечення у т.ч.:	15	3 651	10 687	2 363
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		373	329	290
- інше забезпечення		3 278	10 358	2 073
Інші нефінансові зобов'язання	15	1 795	2 098	1 528
Загальна сума зобов'язань		334 681	329 700	255 194
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ				
Статутний капітал	16	206 060	206 060	206 060
Емісійний дохід	16	23	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174	12 174
Інші резерви	9, 10	(4 091)	(2 248)	(660)
Резервні та інші фонди банку	16	9 696	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(157 247)	(171 665)	(169 918)
Загальна сума власного капіталу		66 615	52 825	54 529
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		401 296	382 525	309 723

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бюц
Голова Правління

Г. Ю Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2021 рік	2020 рік (як рекласифіковано)
Процентні доходи в т.ч.:		35 854	33 563
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	17	30 870	28 547
- інші процентні доходи	17	4 984	5 016
Процентні витрати	17	(6 537)	(11 961)
Чистий процентний дохід		29 317	21 602
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	18	(856)	(1 809)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		28 461	19 793
Комісійні доходи	19	35 057	27 649
Комісійні витрати	19	(11 840)	(8 888)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		3 226	3 103
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		1 017	(7 460)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	32	8
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	(7 666)	16 045
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(873)	(256)
Витрати на виплати працівникам		(8 904)	(8 192)
Амортизаційні витрати		(2 183)	(1 791)
Частка прибутку (збитку) асоційованих підприємств та спільних підприємств, облік яких ведеться за методом участі в капіталі		-	(124)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:		(2 348)	(16 681)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	15, 20	6 464	(8 539)
- адміністративні та операційні витрати	20	(8 812)	(8 142)
Інші доходи		1 286	1 200
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(111)	(104)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(164)	(6)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		77	-
Прибуток до оподаткування		35 067	24 296
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	21	(17)	6
Прибуток за рік		35 050	24 302

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020
Прибуток за рік		35 050	24 302
Інший сукупний дохід			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(1 758)	(1 649)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(32)	(8)
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу		(2)	(6)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі та земля:			
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки		(32)	139
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу		6	(25)
Загальна сума іншого сукупного доходу		(1 818)	(1 549)
Загальна сума сукупного доходу		33 232	22 753

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2020 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2020	31 грудня 2019
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	6	49 911	45 894
Заборгованість банків	7	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	1 715	875
Поточні податкові активи	22	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію		30	155
Інвестиційна нерухомість		2 933	3 379
Активи з права користування	10	1 748	1 716
Основні засоби та нематеріальні активи	11	5 894	4 764
Інші фінансові активи	12	3 448	2 210
Інші активи	13	8 900	9 285
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 228	1 244
Активи, утримувані для продажу		32	-
ВСЬОГО АКТИВІВ		382 525	309 723
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ		-	7 721
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями		2	201
Кошти клієнтів	14	312 708	240 621
Зобов'язання орендаря з лізингу	31	1 855	1 748
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	22	146	121
Інші фінансові зобов'язання	15	2 907	1 522
Резерви та нефінансові зобов'язання	16	12 082	3 260
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		329 700	255 194
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	17	206 060	206 060
Емісійний дохід	17	23	23
Резерв переоцінки будівель	11	689	614
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	9	(2 937)	(1 274)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди	17	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(171 665)	(169 918)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		52 825	54 529
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		382 525	309 723

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самаріна
 В.о. Голови Правління

 В. В. Яроленко
 Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2020 рік	2019 рік
Процентні доходи	18	33 563	33 841
Процентні витрати	18	(11 961)	(14 174)
Чистий процентний дохід		21 602	19 667
Відрахування до резерву на зменшення корисності	19	(1 771)	(4)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		19 831	19 663
Доходи за виплатами та комісійними	20	27 649	24 575
Витрати за виплатами та комісійними	20	(8 888)	(6 386)
Прибуток мінус збиток від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів (Збитки мінус прибутки)/прибуток мінус збиток від переоцінки іноземної валюти		3 103	2 589
Прибуток мінус збиток від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	8	8
Прибуток мінус збиток/(збитки мінус прибуток) від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	16 045	(1 526)
Витрати щодо резерву під юридичні ризики	16	(8 577)	(387)
Збитки/(прибуток) від уцінки будівель (що перевищують дооцінку) та переоцінки інвестиційної нерухомості		(256)	4
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(119)	(134)
(Зменшення корисності)/відновлення зменшення корисності інвестиції в асоційовану компанію		(124)	8
Адміністративні та інші операційні витрати	21	(18 006)	(14 428)
Інші чисті доходи		1 090	2 113
Прибуток до оподаткування		24 296	32 609
Кредит з податку на прибуток	22	6	-
Чистий прибуток за рік		24 302	32 609
Інші сукупні доходи/(витрати):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований (збиток)/прибуток від переоцінки		(1 649)	2 037
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(8)	(8)
- Податковий ефект		(6)	-
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі:			
- Переоцінка будівель		139	(70)
- Податковий ефект		(25)	15
Інші сукупні (витрати)/доходи		(1 549)	1 974
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		22 753	34 583

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самаріна
В.о. Голови Правління

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2019	31 грудня 2018
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	6	45 894	27 360
Заборгованість банків	7	27 118	-
Кредити та аванси клієнтам	8	59 544	50 140
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	84 680	86 244
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	66 602	79 299
- за амортизованою собівартістю	9	875	14 538
Поточні податкові активи		2 257	184
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію/Інвестиції в дочірні компанії		155	30
Інвестиційна нерухомість		3 379	3 340
Активи з права користування	10	1 716	-
Основні засоби та нематеріальні активи	11	4 764	3 793
Інші фінансові активи	12	2 210	2 743
Інші активи	13	9 285	8 899
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 244	1 361
Активи, утримувані для продажу	14	-	117
ВСЬОГО АКТИВІВ		309 723	278 048
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	15	7 721	9 817
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями		201	195
Кошти клієнтів	16	240 621	231 055
Зобов'язання орендаря з лізингу	32	1 748	-
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	121	136
Інші фінансові зобов'язання	17	1 522	2 249
Резерви та нефінансові зобов'язання	18	3 260	3 132
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		255 194	246 584
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Резерв переоцінки будівель	11	614	687
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів		(1 274)	(3 303)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди	19	6 850	6 211
Накопичений дефіцит		(169 918)	(190 388)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		54 529	31 464
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		309 723	278 048

Затверджено до друку та підписано 29 квітня 2020 року.

Г. Ю. Самаріна
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

У мільйонах українських гривень	Прим.	2019 рік	2018 рік
Процентні доходи	20	33 841	30 754
Процентні витрати	20	(14 174)	(14 002)
Чистий процентний дохід		19 667	16 752
Відрахування до резерву на зменшення корисності	21	(4)	(6 089)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		19 663	10 663
Доходи за виплатами та комісійними	22	24 575	19 590
Витрати за виплатами та комісійними	22	(6 386)	(4 402)
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		2 589	1 983
Прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти		6 510	1 145
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		8	3
Збитки мінус прибутки від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		(1 526)	(3 085)
Прибутки/(збитки) від оцінки будівель та інвестиційної нерухомості		4	(553)
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(134)	(13)
Відновлення зменшення корисності асоційованої компанії		8	-
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(14 815)	(13 988)
Інші чисті доходи		2 113	1 446
Прибуток до оподаткування		32 609	12 789
Кредит з податку на прибуток	24	-	9
Чистий прибуток за рік		32 609	12 798
Інші сукупні доходи(витрати):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований прибуток(збиток) від переоцінки		2 037	(1 872)
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(8)	(3)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки		-	-
- Податковий ефект		-	-
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі:			
- Переоцінка будівель		(70)	2
- Податковий ефект		15	(1)
Інші сукупні доходи(витрати)		1 974	(1 874)
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		34 583	10 924
Базисний та скоригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру Банку (у гривнях на акцію)	19	44,31	17,39

Заверджено до випуску та підписано 29 квітня 2020 року.

Г. Кривжаня
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Банківські операції, які може проводити АТ КБ «Приватбанк» на підставі ліцензії Національного банку України

№	Назва операції
1	Приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб
2	Відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів і банків-кореспондентів, у тому числі переказ грошових коштів з цих рахунків за допомогою платіжних інструментів та зарахування коштів на них
3	Розміщення залучених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик
4	Надання гарантій і поручительств та інших зобов'язань від третіх осіб, які передбачають їх виконання у грошовій формі
5	Придбання права вимоги на виконання зобов'язань в грошовій формі за поставленні товари чи надані послуги, беручи на себе ризик виконання таких вимог та приймання платежів (факторинг)
6	Лізинг
7	Послуги з відповідального зберігання та надання в оренду сейфів для зберігання цінностей та документів
8	Випуск, купівлю, продаж і обслуговування чеків, векселів та інших оборотних платіжних інструментів
9	Випуск банківських платіжних карток і здійснення операцій з використанням цих карток
10	Надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських операцій

Джерело: складено автором на основі [29]

Стратегічні альтернативи розвитку діяльності АТ КБ «ПриватБанк»

SO-стратегія	ST-стратегія
<p>1. Розповсюдження участі на ринку банківських послуг; 2. Розширення клієнтської бази та втримання вже наявних клієнтів; 3. Введення продуктових ліній та інноваційних послуг; 4. Збільшення обсягів роботи з корпоративними та приватними клієнтами; 5. Контролювання банківських витрат; 6. Використання якісної реклами, яка дасть змогу результативно та своєчасно розповсюджувати інформацію стосовно нових послуг наявним та потенційним клієнтам банку; 7. Формулювання та підтримання позитивного образ банку;</p>	<p>1. Утримувати наявних клієнтів від переходу до інших банків; 2. Застосування головних переваг при порівнянні з конкурентами: висока репутація та досвід роботи; 3. Спадання ризикованості банківських операцій методом застосування в роботі масштабної інформаційної бази по клієнтам; 4. Контроль за перевагами клієнтів; 5. Поліпшення системи мотивації персоналу та навчання; 6. Приділення уваги роботі створення надійного та привабливого образу.</p>
WO-стратегія	WT-стратегія
<p>1. Активніше роботати з інформованістю потенційних клієнтів стосовно послуг банку; 2. Пониження відсоткової ставки по інвестиційному кредиту зниженням вартості ресурсів; 3. Спадання кількості текучості кадрів; 4. Розуміння та підлаштування під потреби клієнтів; 5. Зробити функціонування додатків легшим та зрозумілішим для звичайного користувача; 6. Приділення уваги іміджу, так як це один із найголовніших факторів для зацікавлення, залучення та утримання клієнтів</p>	<p>1. Поліпшення системи управління, динамічності та гнучкості цієї системи; 2. Залучати більше професійних та досвідчених кадрів; 3. Поліпшення зовнішньоекономічної діяльності.</p>

Джерело: самостійна розробка автора на основі опрацювання літератури та Інтернет - джерел

Економічні нормативи, встановлені НБУ

№	Назва показника	Нормативне значення
Нормативи капіталу		
Н1	Мінімальний розмір регулятивного капіталу	500 млн. грн.
Н2	Достатність (адекватність) регулятивного капіталу	Не менше 10%
Н3	Достатність основного капіталу	Не менше 7%
Нормативи ліквідності		
Н4	Миттєва ліквідність	Не менше 20%
Н5	Поточна ліквідність	Не менше 40%
Н6	Короткострокова ліквідність	Не менше 60%
Нормативи кредитного ризику		
Н7	Максимальний розмір кредитного ризику одного контрагента	Не більше 25%
Н8	Великі кредитні ризики	Не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу
Н9	Максимальний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру	Не більше 5%
Нормативи інвестування		
Н11	Інвестування в цінні папери окремо за кожною установою	Не більше 15%
Н12	Загальна сума інвестування	Не більше 60%

Джерело: складено автором на основі [56, с. 190]